

Taula Rodona

1. ARQUITECTURA LOCAL, ARQUITECTURA GLOBAL

Jordi Ludevid (J.L.) Per començar, com veieu el debat arquitectònic actual?

Ramon Artigas (R.A.) Mira a mi em preocupa la globalització. Un mateix edifici es fa a Hong-kong i a Frankfurt. Arquitectura local. Arquitectura. Hi posen el seu segell (bé sigui el Piano com el Foster), però de fet no hi ha diferenciació ni contextualització. Aquest és un problema de l'arquitectura d'avui, el de la globalització.

I en el sentit contrari, anant al revés, en Moneo va fer l'aeroport de Sevilla que ha estat molt criticat. En un poble amb reminiscències d'arquitectura àrab, sembla un fracàs de funcionament i d'usuari. I aquest es el problema d'anar d'un extrem a l'altre.

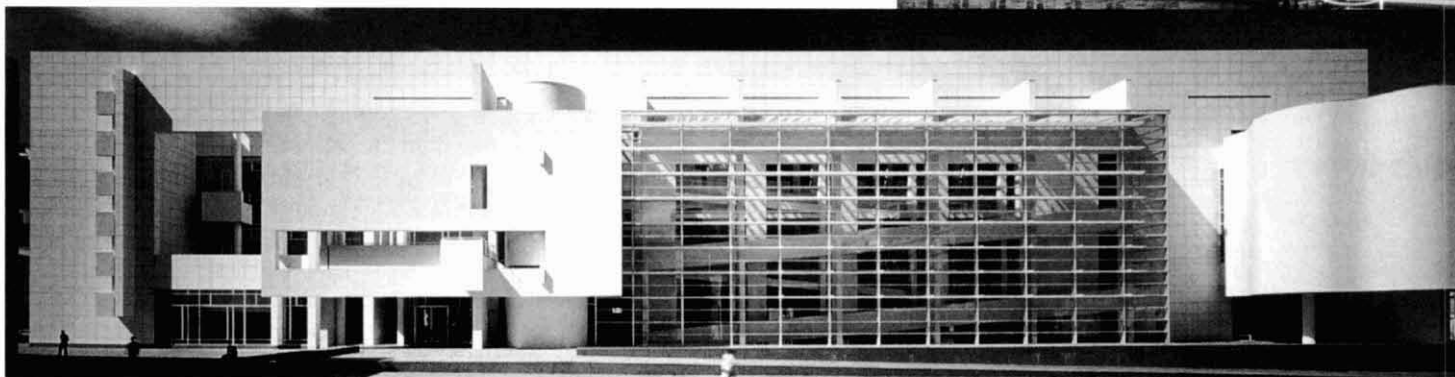
Arcadi Pla (A.P.) Però jo no veig que les arquitectures aquestes fetes per les grans figures tinguin sempre uns resultats brillantíssims. Per exemple les peces que s'han fet a Barcelona de figures internacionals només em quedo

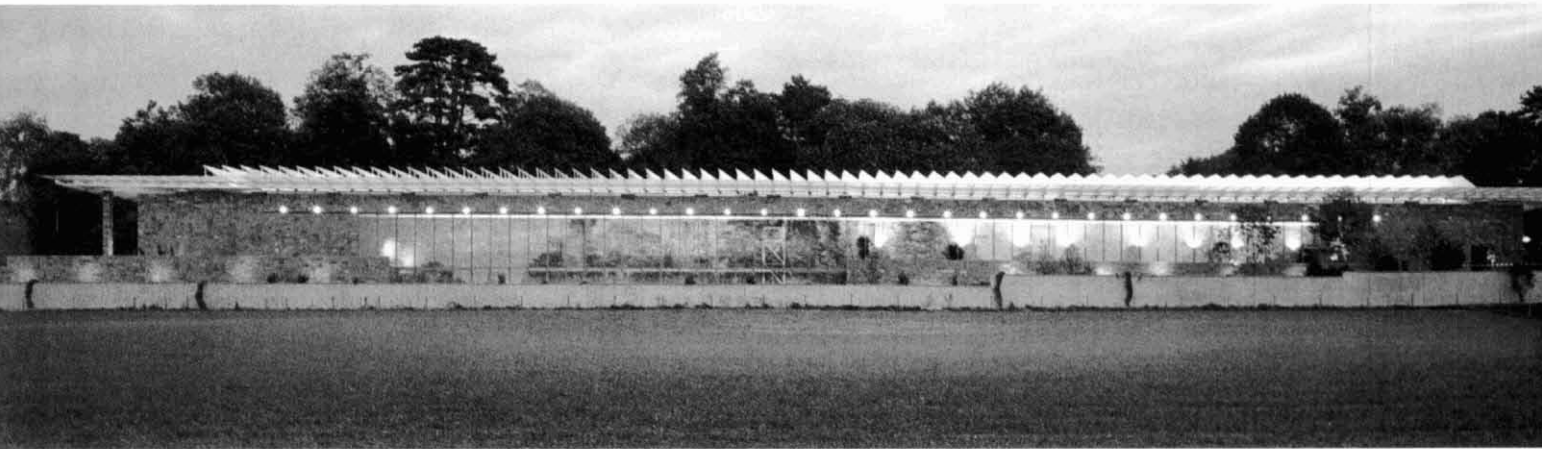
amb el Sant Jordi, la resta ho trobo discret, inclòs l'edifici d'en Meier referit en el context de la seva obra, encara que és un arquitecte que m'interessa. Vull dir que aquesta globalització està bastant lligada amb un cert papanatisme: perquè és més conegut serà més bo. De vegades és una equivocació.

R.A. És això: no notes una diferenciació entre un edifici que està aquí i un que està a Londres.

J.L. Però en un cert sentit això respon al moment actual. Per exemple, les grans cadenes de botigues, els aparadors, els dissenyen a temps real per internet, des de –per exemple– Sabadell cap a tot el món: les 500 botigues tenen el mateix aparador de la franquícia. Vull dir que anar contra els grans models econòmics no ens ha donat mai resultat.

R.A. Donar un segell d'imatge fa anys que es fa. L'Olivetti va encarregar a en Correa- Milà una sèrie de botigues. A l'Olivetti li va interessar que ho fes el Correa Milà,

que li donaria una imatge, i que estaven molt vinculats a les avantguardes italianes.

A.P. Jo cada vegada crec menys en l'arquitectura de gran dimensió, d'aquesta dimensió mediàtica. A mi m'interessen aquests regionalismes petits, ho dic pensant que precisament a Suïssa, on pots trobar grups diferenciats de gent que fa coses de dimensió reduïda, com podria ser la parròquia d'un poblet, algun és un senyor de la nostra edat, i ha estat tota la vida treballant allà, i a algun altre se l'ha conegut ara, quan algú l'ha descobert.

R.A. L'últim número de la revista de la Demarcació de Lleida, publica unes obres, que seria igual que estiguessin a Lleida, concretament a Alfarràs o a qualsevol altre lloc. És un tanatori, però podria ser una casa unifamiliar, i aquella mateixa casa podria estar a Suècia o a Suïssa i està a Lleida en un entorn rústic, rural. Hi ha realment una falta d'adequació al lloc.

A.P. Hi ha moltes arquitectures que pateixen d'això, veus l'edifici i no hi reconeixes el lloc on ha estat col·locat. Si estàs en un lloc on l'entorn és molt... potent, has de fer una cosa que lligui amb l'entorn.

R.A. Per exemple no es poden fer caps de vidre com es fan avui dia. Aquesta importació de models centre europeus que ens arriben amb tanta prodigalitat via algunes revistes d'arquitectura donen una imatge equívoca de l'arquitectura.

A.P. El que passa és que l'arquitectura està molt lligada a la societat. I perquè hi hagi un estat de benestar arquitectònic hi ha d'haver una harmonia entre la societat i els arquitectes. I en aquest moment estem bastant distanciats, a mi em sembla.

R.A. M'imagino que com tots vosaltres, la major part de problemes que tens és explicar allò que vols fer sense que s'espantin.

A.P. Pensen unes coses respecte a les propostes que tu fas, tan distanciades a les expectatives teves... I això es produeix perquè no hi ha aquesta sintonia.

El modernisme català va arribar a ser el que va ser perquè hi havia una sintonia entre la societat que la feia, les primeres figures, les segones, les terceres, i els mestres d'obres i la gent que els hi feia fer coses, hi havia aquesta sintonia global que va donar un resultat tant especial que Barcelona en aquest moment està recolzant la seva activitat turística, bàsicament en aquesta etapa.

El món no s'ha fet petit, tu te'n vas a 60 km lluny d'allà on vius normalment i ja hi ha canvis, i això és bonic... No diuen que el món futur serà divers o no serà? Doncs arrepengem-nos sobre les diferències. El que no podem fer es caure en la trampa de negar la diversitat. El tema de les franquícies que comentaves abans prové d'un sistema de negocis a nivell mundial i en canvi les olors i els sabors... dels vins, per exemple, provenen del clima, de la tradició.

R.A. I aquesta sobreabundància que tenim de revistes d'arquitectura..., ara n'hi ha tantes, hi ha tanta informació.

A.P. Ahir xerrava amb una colla d'alumnes que deien que l'arquitecte necessita sortir en els llocs per fer-se famosos i llavors tenir feina. El qui ho deia era un alumne molt reflexiu i no ho deia en el sentit d'anar cap aquí. En canvi la societat ens està demanant que siguem uns triomfadors.

El que hem d'aspirar es a ser feliços

fent una casa de 4 metres i mig, en un poble petit, amb un pressupost econòmic petit, ser feliços fent això i fer feliços a qui els hi fem la casa.

Si les circumstàncies del temps, la sort, i la capacitat, sigui perquè un val mes o menys, et donen la possibilitat de fer el gran museu, fantàstic. Però si tu ets feliç fent allò, aprendràs cada dia del que estàs fent. En canvi si tu pretens ser feliç fent el gran museu del no sé què...

R.A. Jo els hi dic als alumnes que comencin fent coses senzilles, rectes, quan en sapigueu més, ja en fareu d'altres més complicades. Els hi dic allò que deia el Sullivan, arquitecte americà: no intentis fer la primera casa al carrer on vius, perquè després et pots arrepentir i sempre ho lamentaràs. Aquestes coses passen a tothom. Primer fes les coses senzilles, quan en sapigues més, ja avançaràs.

J.L. A mi em fa l'efecte que —és molt evident— hi ha moltíssima pressió per triomfar, i molta menys per fer la feina ben feta. I a més sembla que tothom col·labora en això, les revistes d'arquitectura, però també altres institucions...

A.P. Jo crec que de revistes d'arquitectura n'hi ha d'haver de dos tipus. Un que divulga el que es fa, el model que crec que hauria de tenir Quaderns, un model català, i després un segon model que podria ésser una revista de reflexió més avançada en el que hi hagi articles de crítica i obres publicades. I aquestes són dues activitats totalment diferenciades. Abans comentàvem això del Josep Maria Muntaner que té molta feina, perquè es un dels únics crítics que hi ha.

Bé, la setmana passada va venir a Girona un arquitecte de París per expli-

car-nos l'arquitectura que s'està fent últimament a la seva ciutat i estava bastant desesperat dels resultats de l'obra, privada i pública. Estava desesperat perquè és el que diuen tots francesos quan venen a casa nostra: "nosaltres no tenim un Col·legi d'Arquitectes, i vosaltres Col·legi d'Arquitectes a Barcelona, Girona, Olot, Manresa i féu conferències i féu de tot!".

A París no hi ha cap revista que expliqui el que està passant, i se'n queixava. Per això dic, hi ha una sensació en aquest moment, que hi ha el gran triomfador, donant la volta al món, però hi ha també un cert ressorgiment per valorar les coses que són pròpies. En Miró va ser universal partint del seu entorn mes quotidià.

Jesús Alonso (J.A.) Però amb les arrels a Riudoms.

2. LA 1a BIENNAL DE LES CCC

A.P. Aquests premis que avui comentem, jo trobo que fan bé, creen inquietuds. Els de Girona i els vostres estan funcionant i a Barcelona també en volen fer, i a Tarragona ... I aquests premis no exclouen els altres.

J.A. Al contrari. Una mica seguint les converses que vam tenir fa un any, la tendència que es vol imposar des del Col·legi és fer cada tres anys una macroexposició que sigui un sumatori de les seleccions dels premis, que és un baròmetre per copsar com estem i propiciar un debat. És a dir, no es tracta tant de crear un super premi. La diversitat s'ha de guardar i el territori és un bon referent per a l'aproximació i després fer una refosa a nivell de Catalunya i que això sigui el termòmetre.

R.A. I Barcelona què?

J.A. Ja hi ha molts premis a Barcelona...

J.L. Home, però si Barcelona ja va amb l'economia global. Estan més a prop de Nova York que de Sabadell!

J.A. El concepte es que hom pot debatre amb aquesta excusa l'evolució de la qüestió a Catalunya. Si hi ha algun territori que no hi és d'entrada ja s'hi mirarà d'afegir. I això no és una alternativa exclouent dels FAD ni de res. Pretén ser la base per posar-ho tot junt.

J.L. Jo crec important en aquest moment promocionar la qualitat.

J.A. Evidentment.

J.L. En el fons l'important és promocionar la qualitat i la conveniència de l'autocontrol de qualitat, que les empreses ja fan. Que el Col·legi aposti per això i divulgui aquest missatge.

R.A. Perquè aquests premis locals com els de Manresa, no van generar mals humors? Jo m'imagino que com més petit és potencialment més conflictiu. Les antipaties i les tendències a nivells de petites ciutats o pobles són més fortes.

Manel Parés (M.P.) Antipaties no, encara que no importaria si fossin la traducció de tendències diverses, com a motiu de discussió o bé de crítica.

A. P. Passa més a Barcelona això.

M.P. És evident que això passa, però jo crec que el resultat és més positiu que no pas aquestes petites coses que

regles que tinguin sentit en el territori on s'actua. Al Bages-Berguedà podrien ser modernitat i obertura, i que no hi hauria autarquia de cap mena. Això va suposar un cert canvi perquè l'anterior Biennial tenia un caient una mica més local, que mirava més de...

J.A. Protegir.

J.L. Potser. La autarquia cultural en aquests moments a Manresa no té cap sentit. Té sentit el fet de la diversitat territorial, com dèiem, però no en els conceptes generals. Un cop vam aclarir tot això, que no va ser automàtic, les coses van anar endavant.

Ara bé, hem de pensar que a la pròxima edició es presentarà menys gent, hi haurà un cert reflux, perquè el nivell l'hem posat en un cert punt, i també perquè el territori és poc productiu d'arquitectures. Les 93 obres d'enguany, són moltes obres; 93 obres en un territori tan petit.

sempre poden passar. No crec, però, que els premis ho hagin fomentat més que no pas la quotidianitat, o la inèrcia del dia a dia.

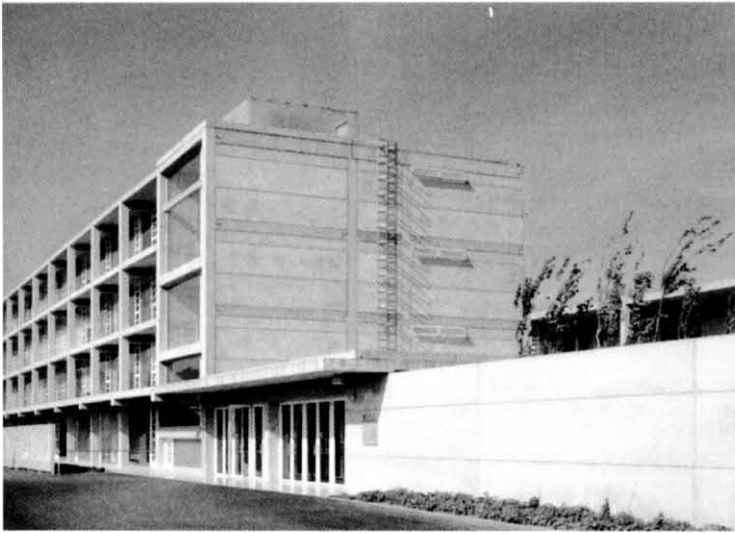
A.P. És que els premis per principi són injustos, vull dir els resultats dels premis.

J.L. Per això nosaltres en dèiem menció i insistíem en el concepte de mostra. Em sembla que a la nostra escala de grandària, el secret està, en marcar unes regles clares, però sobretot unes

A.P. Això no va pas en contra. Jo he estat jurat de Girona, i és veritat que hi ha hagut una...

J.L. Una baixada.

A.P. No una baixada, volia dir que hi ha hagut molta gent que s'ha presentat, però hi ha hagut alguna protesta. Què ha passat? Doncs ha passat que la gent ha donat molta més importància als premis i que el jurat s'ha reunit, ha discutit, i d'aquesta discussió del jurat igual que va passar amb no-

saltres, se'n genera una reflexió sobre l'arquitectura que acaba concentrada en aquella arquitectura que estàs veient, llavors es valora certs aspectes. Moltes vegades guanyar un premi no vol dir que tinguis la millor obra, sinó que tens l'obra més adequada a la reflexió del jurat en aquell moment.

J.L. Aquest és el tema, sí.

A.P. Doncs hi ha hagut algunes protestes, perquè està clar, la reflexió del jurat de Girona últim va anar una mica sobre els excessos de molts arquitectes, bons i dolents. Llavors vam dir no pot ser això, hem de començar a valorar arquitectures en les que l'arquitecte hagi fet el que tocava fer, encara que no es noti gaire, i llavors aquesta reflexió va generar els premis. Però escolteu, els premis sempre són injustos en aquest sentit, el que val és la selecció.

J.L. Però ja vindrà un altre jurat amb un altre criteri, no? s'han de respectar les regles, el jurat és el jurat que hi ha i aporta una reflexió. S'ha d'acceptar la seva reflexió per això hi és el jurat, sinó caldria que hi fos. El que passa és que també se li ha de demanar que treballi.

R.A. En aquest aspecte el jurat fa les funcions d'un crític més.

J.L. Exacte, s'ha d'acceptar el joc i oferir un *fair-play*. S'ha d'acceptar aquesta limitació.

J.A. Per això també és important el que ara estem fent, difondre criteris, idees. Si no es coneix el pensament, no hi ha profunditat. Això de que es

publiqui una certa reflexió conjunta, com es el cas, és perfecte. Sinó la gent acaba per no entendre res.

A.P. Algú es va dirigir personalment al jurat. Per dir heu anat a veure això?

J.L. Però és que això ens remet una mica a una de les decisions clau d'unes primeres biennals que és el nomenament del jurat. El jurat el nomenen els organitzadors. I és clar quan tu elegeixes el senyor tal ...

J.A. Estàs marcant una línia, una referència. A mi m'agrada la paraula referència.

J.L. Exactament. Presuposadament el que serà la reflexió d'aquest jurat.

R.A. Doncs jo estic molt honorat de tenir els socis que vaig tenir.

M.P. El fet d'haver-hi un jurat o un altre, formava part de la crítica que podríem rebre, però que forma part de les decisions prèvies, implícites per tal de dur una tasca d'aquest tipus.

A.P. El jurat pot correspondre, moltes vegades, a una generació.

M.P. O a una forma de veure i d'interpretar l'arquitectura.

A.P. Jo crec que ha estat molt interessant. A més, generen unes ocasions de debat interesantíssimes, són més interessants gairebé que el que és el premi.

J.A. Va ser un premi per nosaltres també, la veritat.

R.A. Sí, sí totalment, jo n'estic segur. Si mires endarrera, els premis Fad per exemple, s'han donat a edificis que són horribles. Amb la perspectiva que et dona el temps és un jurat inexorable.

J.L. En la reflexió pel tema del jurat, vàrem plantejar dues necessitats. La primera poder disposar d'una referència allunyada del formalisme. La segona fugir d'un cert historicisme antimodern. Ambdós són problemes locals. Un més a Manresa, l'altre més a Osona. A Manresa per exemple, fins i tot dins el buit de referències, el formalisme és de fet una referència molt potent, gairebé única i per tant l'opció era un jurat que pogués prendre distàncies respecte això.

La tendència a pensar que l'arquitectura és pell, que qualsevol cosa és vàlida si té imatge, resulta inquietant. La imatge inquieta moltíssim perquè la imatge és una reducció de l'arquitectura que navega bé per internet i les revistes.

J.A. Jo recordo un exemple de l'acció del jurat, anant a visitar aquell petit cementiri de Sant Fruitós. Vam decidir anar a veure aquell, en comptes d'anar a veure aquell altre molt més agradable a Malla ...

A.P. Perquè tenia una sensibilitat i una cosa diferent, però quan hi vam anar ens va decebre.

M.P. En aquest cas conmoguts per la poètica de les excel·lents imatges fotogràfiques.

J.A. Tenia un altre tractament, això és un exemple de l'actuació del jurat, jo ho recordo així, després una altra cosa és que ens agradés o no.

3. HOLANDA, SUÏSSA I PORTUGAL

R.A. Quan al Mateo, el van nomenar director de la revista *Quaderns*, els primers números volia ser una mica aquesta línia i va potenciar bastant alguns números amb alguns arquitectes locals que llavors estaven infravalorats, el cas concret del Lluís Nadal, i el Mitjans i no sé si ara estaria bé de fer-ho, però jo crec que aleshores va estar bé, perquè donar peu a una reconsideració sobre tot en el cas del Mitjans, que jo crec que és un arquitecte molt important que encara el tenim viu.

A.P. Ha vingut a obrir les classes de l'escola de la Salle aquest any, amb 90 anys.

M.P. Personatges com Sverre Fhen,

l'arquitecte noruec, i d'altres arquitectes que han estat treballant molt bé des de fa molts anys, sense tenir la difusió que tenen en aquests moments, però que estaven fent el que era adequat i professional, aquesta gent comencen a sortir ara, a més de gent més jove que estan fent coses petites, tant a Suïssa, a Holanda i com aquí a Catalunya, molt interessants.

Particularment m'interessen, es pot entendre com un localisme de l'arquitectura, són gent que són identificables territorialment.

A.P. Jo crec que sí, en el cas del fenomen dels holandesos. De tota manera, Holanda és un país que em deixa bastant fred. Vaig anar a una sèrie de conferències d'alguns d'aquest grup més jove. Fan un tipus de reflexions, un tipus d'arquitectura, que jo m'hi sento completament distanciat. És a dir fan l'arquitectura com si estiguessin fent una pàgina d'un anunci publicitari i jo continuo pensant, i no perquè sigui una mica grandet que ja ho soc una mica, jo continuo pensant

que l'arquitectura sempre s'ha fet d'una sola manera al llarg de tota la història; es tenir un problema per resoldre i resoldre'l amb els mitjans tecnològics i econòmics que hi ha d'acord amb les exigències socials i particulars del client. Els holandesos actuen una mica com un artista individual, però amb arquitectura. Això els distancia bastant. El fenomen holandès no es pot comparar amb gaire res més. Són diferents. A mi em sembla en canvi, que els suïssos són molt suïssos, amb el positiu i negatiu que pugui tenir això. Perquè tenen una tradició, una forma de funcionar, un expedient o un no sé... en canvi els holandesos hi han hagut una necessitat en mostrar que són moderns. I és que Holanda és un país molt curiós. No acabo d'entendre aquests edificis que comences a passar per dins i toques amb el cap a la que et descuides.

R.A. En canvi a Holanda pensa que hi va haver uns anys molt interessants que tota l'arquitectura, diguéssim, estava molt lligada a la cultura de l'obra

vista amb exemples molt notables d'arquitectes com De Klerk, Berlage, Dudok.

M.P. A partir de Koolhaas, i els seus deixebles, les premisses de projecte, van començar a ser modificades.

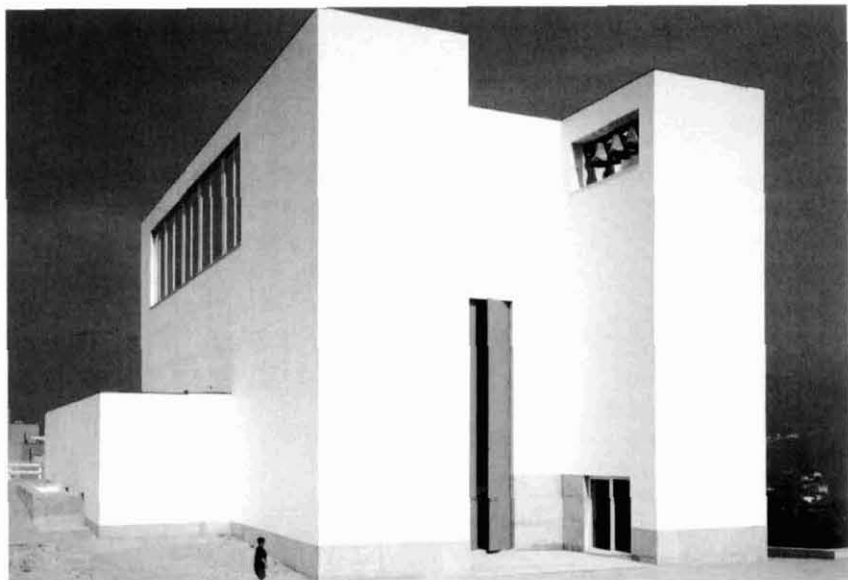
R.A. Paral·lelament a aquest moviment expressionista, a Holanda, als anys 30, havia una avantguarda molt important d'arquitectes racionalistes, amb exemples excepcionals, com els apartaments Bergpolder a Rotterdam, d'en Brinkman, Van der Vlugt i Van Tijen, o la gran fàbrica de tabac, dels mateixos arquitectes i sense oblidar un dels arquitectes més interessants en Duinker.

A.P. Com arquitecte holandès m'interessa més en Dudok, que quan fa l'Ajuntament de Hilversum està fent d'arquitecte com jo ho entenc. Jo entenc més l'arquitecte com una disciplina no com una qüestió escenogràfica. Una disciplina de tema, de projecte, de construcció.

J.A. Aquesta arquitectura que s'està fent a Holanda, està més vinculada a l'escultura... com per ser exhibida.

A.P. A la qüestió mediàtica. És una tendència, respectable també, però jo només dic que m'interessa menys que els suïssos. Els suïssos amb una esquadra, un cartabó i un llapis poden fer la seva arquitectura, Els holandesos t'estan presentant un Cd-rom que funciona allà i que estàs veient un edifici que és una especulació abstracte, Els suïssos ho poden fer amb un llapis el que fan, bé, ho fan amb ordinador, igual que tots nosaltres, però ho podrien fer amb un llapis. Jo crec que aquesta és la frontera que separa exactament un món de l'altre.

J.L. També hi fan l'orografia i les muntanyes. Holanda sempre ha estat un país de pintors, de dues dimen-

sions, absolutament pla. No hi ha relleu a Holanda.

R.A. Jo tinc ganes d'anar-hi, perquè no es pot jutjar d'una arquitectura sense haver-la vist. Tot el que he vist és publicat o projectat.

A.P. Jo crec que no s'entendria el fenomen del Tavora i l'escola de Porto sense el sentit del lloc... Ho dic perquè vam anar amb els alumnes a Portugal i em va impressionar molt l'església de Marco de Canaveses d'en Siza.... Jo feia 20 anys que no m'emocionava tant amb un edifici com a l'església de Siza. Està tocant el poble. El que té de bonic és que quan seus estàs veient el poble, té una franja horitzontal que quan estàs assegut escoltant el capellà, explicant que Déu és allà. Veus que Déu també és aquí a la ciutat, al paisatge. En Siza, últimament, no sé perquè la gent en parla malament, i jo considero que és un dels arquitectes més importants, el que passa es que l'excés de feina crea moltes enveges. Si tens feina i tens la capacitat de fer-la ben feta...

J.L. Jo vaig parlar-hi amb l'Alvaro Siza no fa pas gaire. Em va semblar una mica cansat del *star system* i gairebé més interessat per l'escultura que per l'arquitectura, per allò petit. Però caram quina actitud: cap vedetisme, cap prepotència, del tot professional. Escolta més que parla. Això avui comença a ser excepcional.

A.P. El Siza com s'explica sino par-

lant dels neoregionalismes. I el Tavora, com s'explica el Tavora, s'explica perquè hi ha uns continguts de tradició i cultura local.

R.A. El Tavora és molt desconegut.

A.P. Però en Siza no està pensant en ser famós arreu del món. Està pensant en fer allò que creu que ha de fer.

J.L. L'actitud és aquesta que tu dius. Però jo no veig tanta incompatibilitat entre allò local i allò global. Simplement, saber distingir. De fet la xarxa només funciona a partir d'aquest joc entre el local i el global.

A.P. És una persona que viu a Porto que és una ciutat grossa, però l'arquitectura, com el vi, depèn de les vinyes allà on es cultiva, i per suposat que les coses que obliden això i s'intenten vendre a tot el món acaben sent com la CocaCola. És una beguda que si en un moment de molta set, sí que te la beus, tots n'hem begut de CocaCola. Però fixeu-vos que no se us acudiria mai de fer-la servir de referència. I aquí està una mica l'interès que té el futur de l'arquitectura en aquest moment.

4. EL BAGES, CATALUNYA I EUROPA

J.L. Deixeu-me fer-vos una pregunta, tornant cap a Manresa, i una mica en el context que ara hem establert. Veuríeu grans contrastos entre el que vau veure al Bages-Berguedà i el que

s'està produint a altres comarques del país?

R.A. Jo pel que vaig veure, el nivell, potser és una impressió equivocada, és una mica més baix, amb això tampoc voldria dir que hi hagués massa diferència amb la resta de Catalunya, a Tarragona tampoc hi ha un nivell massa alt. No sé, jo crec que a Girona hi ha un nivell més alt.

A.P. Jo crec que a Girona estem ben considerats. S'ha de reconèixer que a Girona tenim molt bona imatge, ara, des del punt de vista del context de la Catalunya global, a mi em sembla que el que vam veure a Bages i Osona, no està per sota del promig de Catalunya. A Barcelona, per veure obres importants també has de voltar.

A Girona i a l'Empordà es fan coses sí, però la gent de Tarragona s'ha de valorar molt, a mi em sembla que a les comarques del sud, hi ha un grup de gent, Reus-Tarragona, que funcionen al seu aire, i que ningú els coneix. Aquest matí he estat amb en Pau Pérez, que és un personatge important, i hi ha mes gent. Hi ha grups de gent a tots els llocs fent coses.

Tornant a la pregunta del Jordi, jo el que crec és que a Manresa, el que falla més és la capital, i jo la capital la conec bastant, hi he anat molt. Manresa evidència no sé què, però es produeix quelcom, que no sé què, amb un Girona capital o un Lleida no es produeix. Això depèn dels arquitectes? No: depèn d'un substracte socioeconòmic, promocional, de la política, però si tu surts del que és Manresa, la resta no està pitjor que Vic, ni Girona, ni la massa de Barcelona, Tarragona o Lleida.

R.A. Olot té un tipus d'arquitectura en alguns casos molt interessants i pot ser per sobre del que és Girona ciutat.

A.P. Els garrotxins són gent bastant singulars. Per exemple, els garrotxins tenen una cosa que tenen els portuguesos de Porto: es creuen el seu país molt seriosament. Se'l creuen molt, i això dona fruit sempre.

J.L. Com veieu la resta de països?

A.P. A Holanda, per exemple, hi ha una aposta de l'estat holandès en que això funcioni. Catalunya en aquest context i Espanya en els últims anys, déu n'hi do, perquè tu agafes el grup

andalús, i els gallecs. Potser l' excepció seria el País Basc. Jo fa temps que veig que el País Basc no fan res, excepte les peces més importants, que les fan gent de fora.

R.A. A tot arreu hi ha gent interessant i que ho fa molt bé. Això no passava fa alguns anys, que només havia Madrid i Barcelona, i l' excepció del Peña Ganchequi al País Basc.

J.A. Això és veu a les Biennals.

A.P. Fixeu-vos que Itàlia no existeix, on són els arquitectes italians? Hi he anat ara, amb la família. Hem anat a Florència, que és una ciutat magnífica, però la imatge del país quan surts de Florència és decebedora... surts d'Itàlia i entres a França i la côte d'Azur sembla que estiguis en un país més modern. A Florència hi ha els mateixos rètols que l' any 1970 quan hi vaig anar jo, per primera vegada.

R.A. I Itàlia era el mirall en què ens miràvem l' any 70! Aquells arquitectes, Gardella, Albini, Magistretti.

A.P. Es produeix això perquè la societat en el seu conjunt no està per l' arquitectura. Encara que França no està per l' arquitectura, està per la literatura.

J.A. A França l' arquitectura està inclosa dins del concepte de la macrocultura, no té un espai propi, pertany al ministeri de cultura i té les seves pròpies dinàmiques de la cultura en general, i amb això es perd el debat, hi ha debats molt aïllats, segons estigui activa una determinada zona. És un debat vertical de la cultura, no hi ha un debat horitzontal propi de l' arquitectura.

A.P. Tornant al que us comentava abans d' aquest arquitecte de París, deia que no hi havia debat arquitectònic, no hi havia publicacions, i es queixava de que tenien moltes dificultats.

M.P. L' arquitectura a França era molt anònima, sembla que és ara darrerament que comencen a aparèixer arquitectes fora d' aquest anonim.

R.A. França ha canviat molt, jo recordo que abans no hi havia ningú. L' Oriol Bohigas sempre deia que en arquitectura eren un espècie de Juli Verne disfressat d' aparellador. Però ara hi ha tres o quatre arquitectes que són bons, i tenen una gran qualitat.

A.P. Doncs tornem en el tema aquest, no tenim capacitat de relacionar-nos amb la societat, la societat no sap els que ens està demanant, i quan li contestem a les seves preguntes ens miren amb cara estupefacta. O som massa artistes o no en sabem prou.

Som només algú a qui poden posar un plet, si les coses van malament; però jo segueixo pensant que l' arquitectura neix de l' ofici de cada dia, neix de la petita dimensió i aquests que estem parlant que s' han fet famosos mundialment com en Siza, per exemple, neixen del sentit aquest.

El Tavora per inventar-se una obertura, fa uns invents, està fent disseny de fusteria seguint la tradició de Portugal, però no està pensant en aquest moment en una obertura que serà innovadora, el problema que ens trobem ara és que la gent quan està fent arquitectura està pensant en el que arribarà, en triomfar, no ho fa a partir d' un ofici que se sent, això es el que s' hauria

de propiciar, que la gent faci el seu ofici, i si al final li encarreguen el museu Guggenheim, fantàstic.

R.A. El que passa és que en Siza, que ja té una certa edat, ha passat per això perquè ha començat fent habitatge social d' aquest tirat, però hi ha altres arquitectes (no portuguesos), que no han passat per això, que no han passat per aquest tipus d' arquitectura de l' habitatge.

J.L. Un dels problemes de Manresa ha estat la manca d' architectures modernes en els equipaments. Què penseu d' això?

A.P. Quan veus en un lloc, i veus que els dos o tres edificis que ha fet l' Ajuntament són..., això no hi ha dret. Que ho faci un particular, però que ho faci l' Ajuntament... Que costa molt de diners. Que com a mínim facin una cosa molt millor, digna.

J.L. Jo penso que els grans equipaments són oportunitats d' or per qualificar la ciutat.

M.P. S'haurien de pensar, no tant sols com a peces característiques d'un conjunt, que ja seria d'agrair, sinó que caldria que fossin elements capaços de generar una reflexió i un discurs més extens al seu propi.

A.P. A mi la Biblioteca que m'agrada és la de Princeton, tu vas a la biblioteca de Princeton, i estàs en un xalet, és un xalet de planta i dos pisos. Tu preguntes a veure què hi ha, diuen: a quina planta vols anar. A la dues, o a la catorze, i l'edifici és com un edifici del segle XIX. I aquell edifici del segle XIX, té el que vulguis, és tot ensorrat, 14 plantes ensorrades.

I canviant d'equipament, tornant l'església d'en Siza, m'impressiona per què no hi ha res posat segons l'exacta litúrgia. Jo de la litúrgia, n'he estudiat i en sé una mica, no hi ha res posats segons l'exacta litúrgia.

R.A. D'alguna manera és una utilització mètrica, té alguna simetria, perquè té aquella capella en un costat, és una església, aparentment simètrica; quan ets a dins, la llum que entra per un costat, si però l'anàlisi des d'alt és tot simètrica no?

A.P. Bé, sí en certa manera.

R.A. La porta aquella deu ser impressionant.

A.P. Sí impressionant, és espectacular,

R.A. La porta aquella vols dir que funciona?

A.P. Sí, ens la van obrir.

5. BARCELONA I LA POLÍTICA

J.L. Del que es fa a Barcelona destacarieu alguna cosa? Del que s'ha fet, o es fa recentment.

A.P. El palau de congressos del Ferrater, té molt bona pinta. El que s'està fent de la ciutat del Teatre, està bé.

Hi ha una cosa afegida aquí, que jo crec que és bastant evident, a tots nivells. La gent que hi ha en els ajuntaments, fa quinze anys miraves l'Ajuntament de Barcelona, hi havia la M. Aurèlia Campmany, etc i..., i ara sents parlar als polítics...

J.A. Sí, però també hi ha una fugida tècnica important, el model aquell d'arquitectes joves que feien un "team" allà, amb il·lusió i ganes als 80. Avui dia hi ha un buit molt gran.

R.A. Suposo que el Clos ho ha volgut compensar nomenant aquests assessors d'urbanisme. Ja veurem quin resultat donarà tot això. En aquests moments, estem assistint a un gran debat cultural sobre Barcelona i Catalunya.

A.P. Tornant endarrera. Diuen que Madrid se està menjant Barcelona i demés, i jo crec que no és veritat això. El que està passant és que Barcelona la gent no se l'està creient. Els que manen no se l'estant creient.

J.A. No hi ha grans línies. Fins ara estàvem acostumats a que la gent tenia certes idees, acostuma a reforçar-se amb opinions fonamentades d'uns equips no tan formals com una comissió de seguiment, integrada per assessors. Hi havia més contacte amb la gent, i això era poc sistemàtic però donava els seus fruits. Ara, en canvi, tot i que és gent molt ben organitzada i que toquen molt millor les polítiques d'actuació social, sanitat, serveis, etc, sembla que els hi faci por la imatge de la ciutat.

A.P. Això, que és una realitat com un temple, que els polítics no tenen passió per la seva ciutat ens hauria de preocupar a tots, perquè això que dius que no hi ha discussió. La societat civil tan dita ha desaparegut, però quan s'ofereix se la desprecia. I en això s'hauria d'apuntar el nostre Col·legi.

R.A. El Col·legi havia estat un grup de pressió molt important, que potser no és la seva feina.

J.A. Ara muntem debats, acollim i propiciem discussions...

M.P. De tota manera crec que ens estem convertint en consumidors insaciabls de cultura, més que no pas participants actius d'aquesta, amb tot el que això comporta.

A.P. Una ciutat tan important com Barcelona, que està plena de gent important, mira els que estan manant i veuràs que no n'hi ha cap. Potser en una ciutat petita, com que hi ha més proximitat...

R.A. Tu te'n vas a Porto que està decrepit però està viu, la gent que hi ha allà s'ho creu. I és admirable,

J.L. Això és molt intel·ligent i crucial, perquè si no hi ha gent que cregui en una cosa senzillament no es fa mai. És elemental. Però s'ignora.

J.A. Però ara, la política, està can-

viant. Segons els acadèmics s'està passant d'una democràcia participativa a una democràcia deliberativa. Nou terme, que vol dir que els programes no surten d'una percepció unívoca dels dirigents, sinó que són assegurats pel contrast amb la societat civil. Es tracta de fomentar una retroalimentació que permeti deliberar sobre un determinat tema abans d'agafar la decisió final.

J.L. Això em fa pensar en el PAM.

R.A. Però realment la preocupació política que tenim els que tenim una mica de sensibilitat política és aquesta: la política és una roda interna endogàmica, que es va regenerant cada vegada en un vol més baix.

J.L. La política sempre ha tingut aquest component de cinisme o de comerç dels homes com deia en Tarradellas, però sempre ha tingut també l'altre component, el de les idees, el que d'alguna manera permet un cert equilibri... quan hi són.

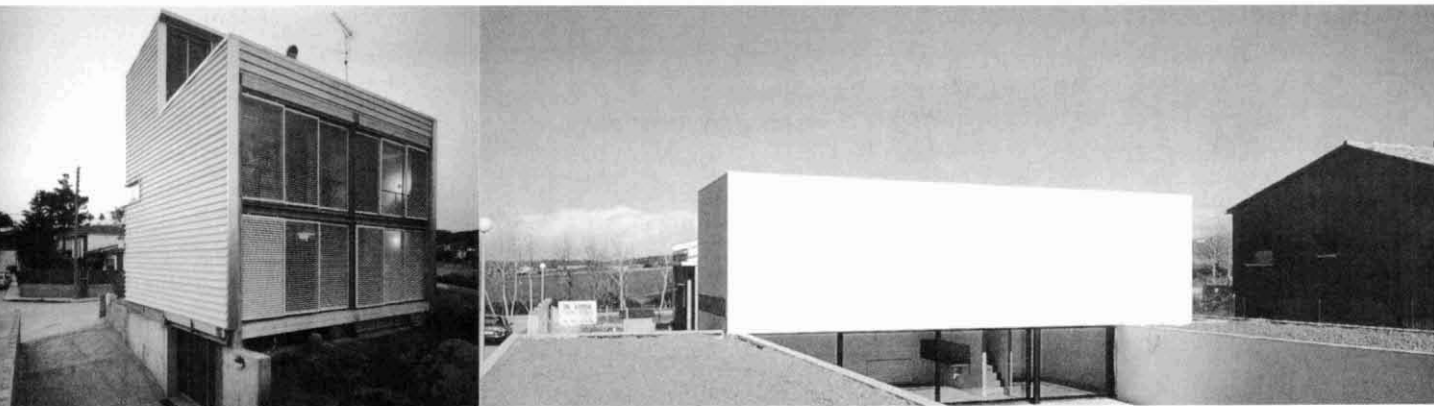
A.P. Jo crec que el mercat ha influït sempre, inclòs en les ciutats més fetes a partir de criteris de confiança amb la societat, fins i tot les ciutats dels anys 20, d'Alemanya, Àustria, hi ha també una sèrie de continguts economicistes. El problema és que la gent vol viure i vol viure amb comoditat, i poder anar de la casa a la feina amb comoditat, i ser feliç i no sempre pot ser tan angelical, hi ha unes lleis del sòl, i unes expropiacions, unes vendes, i això ha existit sempre, a mi el que em preocupa és això de que el com és el de menys.

El Rockefeller deu ser un dels individus més especuladors que hi ha hagut mai en la història de la humanitat. A més de fer negoci feia una cosa que havien fet tots els bisbes i papes de la història de la humanitat. Volia demostrar que era el més intel·ligent encarregant les seves obres.

R.A. És clar, això prové d'una cultura prèvia, el Sr. Güell segur que era culte, per tant no ho feien des d'una posició de dir ara conqueriré el mercat social. Ho feien perquè hi creien, apostaven per una cosa, i deien: fem-la!

J.A. I el Marquès de Comilles no era culte, però aprenia dels cultes.

A.P. Que és una gran forma de ser culte.

6. L'HABITATGE, PER ACABAR

M.P. Ja per anar acabant, com veieu el moment actual del projecte, més prioritari, per quantitat, com és el de l'habitatge?

R.A. És un tema, el de l'habitatge, que des de l'escola d'Arquitectura i des de la càtedra de Projectes donem des de fa molts anys. Sembla mentida que s'estiguin fent els mateixos habitatges com es feien fa 20 anys, les mateixes normes. Al contrari, amb normes encara molt més restrictives. Accessibilitat, CPI, etc.. L'administració en això s'està complicant i els particulars van darrera del prototipus de l'habitatge que es ven. Llavors, l'habitatge no canvia, no s'adonen que hi ha una necessitat d'habitatges per a gent jove, gent gran, gent que viu sola, més petits, amb distribucions una mica especials. Si es pensant amb la gent jove, te que ser un habitatge que sigui obert, que puguis preparar uns paraments tipus panells registrables per les instal·lacions i per dintre puguis anar a variar segons les necessitats que un tingui de la parella, els fills i tot això. És un tema que jo no entenc com no varia. S'han de fer uns plantejaments molt més pensant en l'usuari d'ara, no el d'abans que era la típica família, i per la gent gran, que cada dia n'hi ha més.

J.A. Les úniques evolucions que s'han anat fent son les evolucions tecnològiques, energies alternatives...

M.P. Evolucions tecnològiques que no sempre són aplicades per diferents raons.

R.A. Quan tu deies que estan més preocupats en incloure a l'habitatge aquestes normes de energies, aïllaments, ara

s'ha posat de moda, la termoargila com a material de tancament, que per mi té més inconvenients que avantatges. Ara el problema que tenim és la falta de professionalització en tots els nivells en el sector de la construcció, és un problema al que s'estan buscant solucions, però no són solucions bones, com ara el canvi del gero a la termoargilla.

A.P. Però tu plantejges aquesta problemàtica, i és que els arquitectes hem perdut la capacitat de poder investigar.

J.A. Ara amb la LOE. Les Entitats de Control hauran de proliferar per emetre certificats de garantia per a les companyies d'assegurances. La tendència perillosa d'anar cap el model francès en el qual pel que fa a les solucions tècniques ets com un ostatge de les companyies d'assegurances...

A.P. Tornant a recordar aquest arquitecte de París, deia que, en aquest moment tothom fa servir els sistemes constructius que estan acceptats per les companyies constructores, alineades totes, per tant tots els edificis es fan amb murs de càrrega de formigó.

R.A. En canvi aquí no es pot fer perquè és molt més car.

A.P. Allà és més barat perquè està més desenvolupat el sistema.

M.P. Aquí passa quelcom semblant amb les dificultats que se'ns planteja als arquitectes d'evolucionar en l'aspecte constructiu, degut a una certa manca de col·laboració i de capacitat, com comentava abans, per part d'alguns dels mecanismes que componen el sistema.

J.A. No és que la solució no sigui vàlida, és que podries passar-te dos anys per homologar-la i el promotor no s'esperarà.

El Col·legi està impulsant la creació

d'una entitat de control per influir en aquesta tendència, per oferir el servei a les companyies d'assegurances amb una visió més nostra.

Després de l'entrada en vigor de la LOE, com que estarà trossejada la Responsabilitat Cívica, el risc de l'obra feta assegurada amb Asemas, pesarà cada cop menys. La prima de responsabilitat cívica anirà disminuint amb el temps.

M.P. Quan paraves d'això de la flexibilitat dels habitatges com una tipologia per resoldre, la problemàtica de les diferents unitats familiars com els usuaris poden gestionar el seu espai dintre, hi ha dues preguntes: Com penses l'habitatge quan el projectes i com el construeixes, si vols fer un espai flexible has d'anar a llums més grans, per tant estàs invertint amb una cosa que no és gestionable. Però clar si no respons la segona pregunta costa respondre la primera, vaig una mica cap el tema constructiu, cap el tema tecnològic, ho tenim això controlat, amb tema de fabricació que ajudi a les noves tipologies siguin més fàcils de realitzar.

A.P. El problema bàsic i fonamental no és tant de tecnologia. Tu pots plantejar un edifici que acompleixi aquestes condicions que acaba de dir ell amb una tecnologia diferenciada. El prefabricat no és una solució. El que sí seria una solució és una legislació d'habitabilitat oberta. El que ha dit ell no ha de passar. El problema està en la mentalitat i les lleis que recolzen aquesta mentalitat. A mi em sembla que el tema de la tecnologia no és estrictament un debat necessari. La problemàtica està amb aquesta normativització que ens ha arribat que fa que les coses s'hagin de semblar totes.

Cal aixecar el llistó

Manresa no s'ha distingit massa com a ciutat representativa de l'arquitectura moderna. El mateix Oriol Bohigas, en el seu llibre de memòries, *Combat d'incerteses*, ja posa Manresa com a exemple de ciutats oblidables, arquitectònicament parlant.

Fent, no obstant, una mica de memòria, Manresa, va assolir a la perfecció l'onada de nous aires que van sorgir de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona els anys seixanta, la casa Traveset Saclosa/Pl. Catalunya, (Esquiús, 1964) va ser el primer exemple d'una sintonia total amb les tendències del moment, encara que actualment una malaurada intervenció ha destrossat la configuració d'aquest edifici. En els anys següents algunes obres evidenciaren una vàlida arquitectònica remarcable: l'església del Pare Claret a Sallent, (Esquiús, 1967) el bloc del Carrer València 13-15 (Sanmartí-Mañá, 1976), la residència de la barriada Mion (Baraut, 1981), el bloc d'habitatges de la carretera de Vic 183-185 (Saenz, 1981) i alguna altra deixava constància de la bona sintonia entre l'arquitectura bagenca i les tendències del moment.

En les successives edicions del Premis FAD d'arquitectura, es troba un goteig representatiu d'obres del Bages: la remodelació del Passeig Pere III (Bosch, Tarrús Vives, 1987); la restauració de l'església de Sta. Magdalena al Pont de Vilomara (Carbó, 1987); el Centre Cívic d'Avinyó (Jansana, 1989); l'edifici de pisos del carrer Joc de la Pilota, 7 (Ravellat-Ribas, 1992), la reforma de la Basílica de Montserrat (Pla, 1995); l'Institut d'Ensenyament Se-

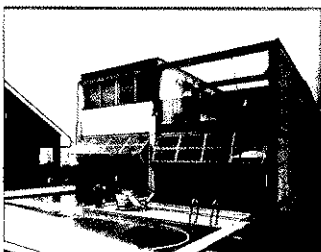
cundària de Sant Vicenç de Castellet (Cabrera, 1998); l'habitatge unifamiliar a l'avinguda Pau Casals de Prats de Lluçanés (Clotet-Paricio, 1998); l'habitatge unifamiliar a Pineda Bages (Poch-Moliner, 1998); l'Escola Puigberenguer (Forgas-Ylla, 1998); la restauració i biblioteca, casa Torres Amat a Sallent (Batlle-Roig, 1998)

Caldria reflexionar, però, entorn l'arquitectura manresana en aquests darrers anys, probablement irrepetibles, de construcció eufòrica i desenfrenada, que han quedat segellats per una arquitectura, en general, mediocre tirant a baixa, que a fi de comptes és la que configura i dona imatge a la ciutat. Els diferents blocs de pisos edificats al nucli urbà, no tenen cap interès, el conjunt de Cal Gravat es un garbuix sense sentit, i el conjunt de cases de la darrera fase, façana carretera, de Pineda de Bages, és lamentable. I en les grans promocions en fase d'acabament tampoc cal posar-hi gaires expectatives: als nous blocs de l'avinguda de les Bases no sembla endevinar-se cap interès especial, i, al centre, al solar enfront l'Atlàntida, és molt discutible la construcció dels edificis alineats arran de Passeig. La major part d'aquests edificis s'han construït amb els mateixos criteris de vint anys enrera, amb una gran diferència amb l'arquitectura de consum que es veu arreu de Catalunya. Només cal donar una volta per Mataró, Granollers, Sant Joan Despí, Cornellà, Vic, Sabadell, Martorell, Reus, on el nivell general és molt més interessant, inclòs en habitatges de promoció oficial i blocs destinats a lloguer.

Seria interessant aprofundir en aquesta problemàtica... qui n'és el responsable? Els promotors? Els arquitectes? Segons manifesten els propis arquitectes no gosen proposar gaires innovacions perquè el promotor no les accepta amb l'excusa de que el públic està acostumat a un tipus

Edificis de nova planta d'ús privat

Habitatge unifamiliar. Pineda de Bages

<i>Arquitectes</i>	Antoni Poch i Jordi Moliner
<i>Any d'inici</i>	1997
<i>Any d'acabament</i>	1998
<i>Promotor</i>	Privat
<i>Constructor</i>	Cots i Claret, S.L.
<i>Adreça</i>	Sant Fruitós de Bages

d'edificació, i no cal canviar. Això es tradueix en que es vagi repetint el mateix tipus constructiu, les mateixes formes, incloses les mateixes rajoles i les mateixes cuines. Pot ésser que no es tinguin en consideració les propostes de l'arquitecte, però, en canvi, es fa cas del comercial de torn, del magatzem de material, que proposa, un nou tipus d'obra vista envernissada brillant, o l'oferta del subministrador de marbre que pot condicionar el color d'una obra, o el subministrador de barana prefabricada muntada a l'obra. Per a molt promotors, a la vegada constructors experts, sembla que la figura de l'arquitecte s'està convertint en un gestor-administrador que la seva funció bàsica és donar una idea general, gestionar la paperassa, i controlar les normatives.

Un amic arquitecte diu que quan té un encàrrec prepara dos projectes: el que faria ell, que no s'acostuma a acceptar, i el que no faria, que és el que finalment es fa. Pot ésser que els arquitectes tinguin raó, però s'obre un interrogant quan s'observa que, recentment, algun edifici interessant dintre la mediocritat, ha estat projectat per arquitectes de fora el Bages. L'arquitecte ha d'entendre molt bé el que precisa el promotor del projecte, i donar-li una solució enginyosa, lògica, reflexionada, raonada i allunyada d'intervencionisme gratuït, de forma que sigui una proposta sòlida indiscutible i que difícilment pugui ésser rebutjada.

En la edició 1999 dels premis FAD d'arquitectura, el gironí Arcadi Pla, va guanyar el Premi amb un bloc de pisos per llogar, amb el corresponent migrat pressupost; però la seva volenterosa i professional actuació, negociant amb els promotors, i les administracions, es va veure recompensada pel prestigiós premi guanyat i pel reconeixement dels propis professionals, ja que a més del premi FAD del jurat, va guanyar també el Premi FAD de

l'opinió. D'aquesta actuació, una de les més interessants a Catalunya en els darrers anys, la Demarcació del COAC al Bages, va tenir l'encert de convidar a l'arquitecte Pla a exposar i explicar el seu projecte, que ho va fer en una interessant sessió, de la qual se'n podien treure conseqüències pràctiques aplicables a Manresa, i a la qual assistiren només cinc arquitectes dels quasi vuitanta col·legiats que conformen la demarcació.

En certa ocasió que vaig tenir oportunitat de parlar d'arquitectura amb el mexicà Ricard Legorreta, li expressava la meua estranyesa respecte com podia mantenir-se entre les primeres figures de l'arquitectura mundial, amb els projectes a Mèxic i els conseqüents pressupostos, molt més precaris que els seus col·legues internacionals, i em va contestar: "Con ingenio amigo mío, con ingenio... "i davant la meua sorpresa va prosseguir" ...te voy a contar un secreto: las formas y, sobre todo, el color solucionan muchos problemas, las formas son gratuitas y el color es muy barato. Con esto hago arquitectura."

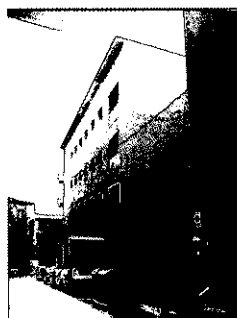
Per tancar aquestes ratlles voldria recordar casos com el qui s'ha esperat anys per aconseguir, de revenda, una de les cases unifamiliars del carrer St. Liàtzer (Baraut, 1985) per la seva especial configuració arquitectònica, o el bloc d'habitatges del carrer Balsareny (Pastor, 1996) en què valors arquitectònics van facilitar clarament la venda dels pisos. I, precisament, el que volen pretendre aquestes línies, es reflexionar entorn una consideració indiscutible: i es que l'arquitectura ven, i la bona arquitectura ven millor. Això que sembla haver-se entès arreu, a Manresa encara costa d'entendre.

Josep Mª Ballús

Dissenyador. Membre del FAD

Edificis de nova planta d'ús privat

Habitatges Baixada dels Drets, Manresa

<i>Arquitectes</i>	Pere Joan Ravetllat i Carme Ribas
<i>Col·laboradors</i>	Joan Bosch (aparellador) i Estudi Bach
<i>Any d'inici</i>	1992
<i>Any d'acabament</i>	1993
<i>Promotor</i>	Incasol
<i>Constructor</i>	Cots i Claret, S.L.
<i>Adreça</i>	Joc de la Pilota, 7

Qui no arrisca no pisca

En un àmbit territorial pot aparèixer bona arquitectura –o si voleu Arquitectura en majúscula o, senzillament, arquitectura– si de forma repetida coincideixen un bon professional i un bon client (sigui públic o privat). El modernisme català podria servir com a exemple: un grup d'arquitectes coincideix amb uns clients –bàsicament una burgesia industrial– que, més enllà de satisfer uns aspectes funcionals, creuen fermament que la qualitat espacial dels edificis, de l'espai urbà o del paisatge són un valor determinant de l'arquitectura; per ells, com a clients, l'interès formal i espacial és un valor indispensable en l'arquitectura.

Fent un repàs dels darrers 25 anys m'atreviria a dir que, a Manresa i a la seva comarca, aquesta coincidència que esmentava ha estat escassa, molt escassa.

Manresa, que pel seu pes dins la comarca hauria de ser exemple i motor, sembla un desert. La ciutat ha perdut oportunitats d'or en grans edificis públics. Entre aquests, aquells edificis públics que han esdevingut els "temples" urbans contemporanis: estadis i museus. Mentre altres ciutats han sabut aprofitar l'oportunitat que els brindava haver d'executar un pavelló de bàsquet –Badalona o Girona–, Manresa hi ha fet un paper ben galdós. Això per no esmentar les actuacions museístiques, a la deriva, de la ciutat.

Si l'interès arquitectònic de bona part de les actuacions públiques és força minvat, no cal dir quin és el balanç general de les actuacions privades: tres quarts del mateix.

Si en altres ciutats catalanes, hom sempre pot trobar

dues o tres actuacions dels darrers anys que ensenyaria als companys de la professió si et visitessin, nosaltres ens hem de conformar a continuar ensenyant una basilica del segle XIV o una raresa art-Déco. En ciutats tan diferents com Igualada o Girona trobaríem aquestes dues o tres arquitectures recents destacables. Igualada, que fent un balanç global també agafa un aire força grisós, almenys té algunes obres ressenyables com el parc de l'Estació o el nou cementiri. De Girona, amb un balanç general força més lluminós, se'n podria destacar el pavelló de bàsquet, la plaça de la Constitució o diferents intervencions del tàndem Fuses-Viader.

A aquest panorama general de la comarca del Bages, s'hi poden entreveure, però, algunes esclatxes esperançadores: uns quants xalets privats, alguna actuació pública en municipis petits o petites coses recents o en marxa a la ciutat de Manresa. Tot coses situades força als marges. Pràcticament totes fruit d'arquitectes relativament joves o bé d'arquitectes de fora de la comarca.

Això fa entreveure que les possibilitats hi són; només cal que es posin les condicions per incrementar les possibilitats de coincidència entre bons professionals i clients intel·ligents.

En aquest sentit, caldria avançar en els tres aspectes següents:

1. Airejar la situació tant a través d'incentivar l'aparició de promotors de fora amb mentalitats i experiències més obertes com a través de convertir l'administració pública en motor agosarat i exemplificador.
2. Donar oportunitats, des de l'Administració, a nous professionals –siguin d'on siguin– amb inventiva, rigorositat i ment oberta.

Edificis de nova planta d'ús privat

Habitatges en filera

<i>Arquitectes</i>	Silvia Farrol Gil i Anna Soler Sallent
<i>Any d'inici</i>	1982
<i>Any d'acabament</i>	1983
<i>Promotor</i>	Institut Català del Sòl Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Generalitat de Catalunya
<i>Constructor</i>	Dragados y Construcciones
<i>Adreça</i>	Polígon de Can Gravat, Manresa

3. Apostar –fer que aparegui el client– per nous camps de l'arquitectura contemporània: les infraestructures de la mobilitat, la intervenció a escala territorial, el paisatge o la construcció de ciutat sobre la ciutat (intervenir de forma agosarada i decidida sobre la ciutat antiga amb instruments contemporanis sense complexos historicistes).

En qualsevol dels aspectes esmentats, el Col·legi d'Arquitectes hi hauria de tenir un paper clarament actiu. Des d'una actitud decididament crítica, hauria de fomentar el debat, incentivar el risc formal i la innovació, promoure la discussió -fins i tot la polèmica- i multiplicar l'intercanvi d'idees. En resum, agitar les aigües per aconseguir enri-

quir la cultura arquitectònica no només entre els professionals sinó entre el conjunt dels ciutadans.

En les transformacions urbanes importants que s'albiren, serà el moment de comprovar si les possibilitats tant professionals com d'encàrrecs -que hi són- es tradueixen en realitats, en arquitectura de debò. Les intervencions a la façana sud de Manresa -nous jutjats, nous aparcaments, transformació de l'estació del Nord-, la transformació dels espais de l'antiga fàbrica Nova o les intervencions al nucli antic de Manresa haurien de marcar el nou nivell arquitectònic de la comarca.

David Closes i Núñez

arquitecte

Edificis de nova planta d'ús privat

Habitatges Fòrum

<i>Arquitectes</i>	Joan Sabaté Picasó i Enric Massip Bosch i Horacio Espeche Sotailo
<i>Any d'inici</i>	30/03/98
<i>Any d'acabament</i>	28/10/99
<i>Promotor</i>	Fòrum, S.A.
<i>Constructor</i>	Construccions Mangas, S.L.
<i>Adreça</i>	Plaça Immaculada, Manresa

Reflexions a l'entorn del patrimoni arquitectònic de Manresa

1. PATRIMONI I OPINIÓ

Quan l'opinió ciutadana semblava més atenta en vers altres temes que no pas el nostre patrimoni arquitectònic, un fet l'ha tornat a posar d'actualitat.

En efecte, la peça arquitectònica per excel·lència de Manresa, la nostra "Seu", se'n adverteix que està en perill. No és que necessiti petits retocs estètics o de conservació. El perill rau en la mateixa essència del monument: la seva estructura. La meravella gòtica dels seus arcs, arcbotants i contraforts necessita una intervenció immediata i, per això, cal dedicar-hi uns recursos econòmics molt importants.

Aquesta constatació ha representat una sacsejada per aquell segment de l'opinió pública que entén que el patrimoni arquitectònic de Manresa, per altra banda no massa abundant, és un valor cultural de la ciutat, i que el seu abandó o desaparició representa-

ria la mutilació d'un membre vital del conjunt urbà.

L'informe de l'arquitecte conservador de la Seu, el Sr. Asarta, avisa de quin és l'estat de la mateixa, però, quin és el de la resta del conjunt monumental de Manresa?

Durant els darrers anys, i d'una manera especial en els anys de les institucions democràtiques, aquestes han fet un esforç d'atenció respecte dels nostres monuments com feia molt temps que no es veia. Ha donat, com a resultat més evident la restauració de la Torre Lluvià (seu del Col·legi d'Arquitectes), de les façanes de la "Cova", del mateix Ajuntament, i d'un portal de la Seu, entre altres.

De més antic venen la restauració del Pont Vell o l'edifici dels Jutjats. El Casino, en la fase final d'obres, o el futur optimista que espera al teatre Kursaal completaran les intervencions públiques actuals.

També la iniciativa privada ha promogut altres actuacions remarcables: la Casa Buresa, (restaurada parcialment) l'edifici de la Plana de l'Om de la Caixa Manresa, la Capella de Sant Marc i algunes actuacions particulars al carrer del Born en són un exemple.

Però no ens enganyem, la restauració d'uns quants elements fonamentals no excusa la ciutat d'un tractament més global del patrimoni edificat.

Ens hauriem de fixar en com altres ciutats ben properes tracten el seu conjunt monumental i històric i el seu casc antic. Vic, Girona i Lleida, per citar-ne unes de característiques demogràfiques equiparables a Manresa, poden ésser per a nosaltres referents per veure com han tirat endavant la tasca de la qual parlem. El nostre retard envers elles no es pas, només, imputable a l'administració local.

El fet de que l'actual Consistori delegui una regidoria de pes al casc antic de Manresa, indica el seu interès pel tema. La tasca que comentem, ho es de tots el estaments ciutadans que poden trobar també en Fòrum un element catalitzador de propostes i actuacions. Cal que s'hi impliquin també, la Cambra de Comerç, associacions de veïns, agrupacions de botiguers, entitats culturals i col·legis professionals.

Hi han casos que necessiten d'una ràpida actuació. Edificis públics, com la Font de Neptú, l'Edifici dels Infants, o el " Pont Llarg " de la sèquia. Conjunts urbans del Casc Antic com la Plaça Calsina, la Plaça Clavé entre altres o edificis privats com la casa Asols, la torre dels Comtals, o la casa Armengou son, pel seu estat, exemples de que la

Edificis de nova planta d'ús públic

Ajuntament de Navarcles

<i>Arquitecte</i>	Joan Fabregat i Pla
<i>Any d'inici</i>	1997
<i>Any d'acabament</i>	1998
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Navarcles
<i>Constructor</i>	Constructora de Calaf
<i>Adreça</i>	Plaça de la Vila, Navarcles

sensibilització ciutadana encara no ha arribat al nivell necessari per impulsar-ne actuacions. A les ciutats abans esmentades no recordem exemples d'abandó com alguns dels esmentats.

L'Ajuntament té pendent, des de l'elaboració del Catàleg del Patrimoni Arquitectònic, un Pla que senyali prioritats i destini recursos d'una manera planificada, a la millora progressiva d'aquest bé cultural.

2. UN FET NOU: L'ESTAT DE LA SEU

Ja s'ha dit que, de cop, l'estat de la Seu, amb la seva important problemàtica tècnica i sobretot econòmica ha trasbalsat el panorama del nostre Patrimoni Arquitectònic.

L'opinió pública s'ha vist interpel·lada pels mitjans de comunicació locals i per la campanya que han iniciat els "Amics de la Seu".

Els partits polítics (amb evident, però benvingut, oportunisme electoral) semblen posar-se d'acord per actuar amb contundència a favor del monument. S'han promès inversions quantioses per part del Govern Central coordinades des de la Generalitat, de l'Ajuntament, del Bisbat i de la Caixa de Manresa.*

Per tant, si tot això es concreta, la consolidació i restauració de la Seu, estarà en el camí de la solució. Les importants aportacions promeses seran una part dels més de sis-cents milions que sembla que es necessitaran. Cal felicitar aquí a tots els que estan fent el possible per la salvació del nostre principal monument. Però, com faran falta molts més recursos, hauran de seguir-los demanant.

3. MENTRESTANT, QUÈ FAREM AMB LA RESTA DEL PATRIMONI ?

És possible que si les institucions que hem anomenat destinen importants esforços de gestió i sobretot econòmics per la Seu, quan es reclami l'atenció i recursos públics per altres edificis, conjunts, o elements urbans,

aquestes argumentin que ja estan fent tot el que poden per la nostra ciutat a través de la Seu.

Podríem passar, doncs, molt de temps veient les tanques de protecció d'una Font de Neptú ruïnosa, les xarxes de protecció dels Infants, un Pont Llarg abandonat i un Pla Especial del Patrimoni Arquitectònic sense redactar i sense recursos*.

La urgència d'actuacions al casc antic a través de Fòrum podria alentir-se massa. Amb tot això la imatge cultural de Manresa no es salvarà mantenint només el principal monument. Els altres reclamen també l'atenció de tots.

4. UNA POSSIBLE SOLUCIÓ

L'administració Central i l'Autonòmica han posat en marxa un "Pla de Catedrals" que destinarà d'una manera continuada i efectiva els recursos, que a través d'una planificació temporal, necessiten tots aquells edificis de culte que puguin considerar-se en sentit genèric com a "catedrals".

La Seu de Manresa, però, tot i ésser inclosa en una primera llista que van publicar alguns mitjans de comunicació va quedar exclosa d'aquest Pla i, per tant, els recursos que necessita, si això no es corregeix hauran de treure's d'altres "partides", i, el que és pitjor, no estan assegurats.

Caldria, doncs, corregir aquest fet. Els especialistes tenen arguments per documentar que aquest Pla no es va redactar només pels edificis religiosos que tenen Seu Episcopal. Això fa pensar que s'entenia que havien d'incloure's els edificis que, tenint un us religiós, mostressin unes característiques arquitectòniques monumentals i històriques que mereixin una catalogació especial.

L'argumentació per la seva inclusió en el Pla de Catedrals, que representaria per la Seu, la seva definitiva salvació, no es pot limitar a un improvisat article d'opinió. Cal encarregar a persones autoritzades que en facin la defensa d'una manera professional, documentada i eficient. (La nostra Delegació del COAC encapçala una iniciativa en aquest sentit).

* En el moment d'escriure aquest article no s'estaven duent a terme les obres de rehabilitació del monument.

Edificis de nova planta d'ús públic

Ajuntament i plaça de la Vila a Sant Fruitós de Bages

<i>Arquitectes</i>	Jordi Fargas Soler i Joan Rovira Oliva
<i>Any d'inici</i>	1994
<i>Any d'acabament</i>	1998
<i>Promotor</i>	Ajuntament de St. Fruitós
<i>Constructor</i>	Cots i Claret, S.L.
<i>Adreça</i>	Ctra. de Vic 52, St. Fruitós de Bages

Remetem, per il·lustració del lector, al capítol del Dr. Gasol en la seva obra "La Seu de Manresa", que titula "Perquè en diuen la Seu", on aquesta argumentació hi es reflectida de manera ben palesa. D'ella n'extractem el següent paràgraf: "Recordem, per últim, que el gran Torras i Bages declarava: "La seu de Santa Maria, mare espiritual de Manresa, la considerem també catedral nostra", i que,

en la pràctica, molts d'altres bisbes vigatans han actuat considerant-la efectivament així."

Josep M. Esquiús
arquitecte

* Informacions d'última hora semblen rebaixar aquest optimisme.

OPINIONS

Sobre el moment actual de l'arquitectura a Manresa

El punt de vista que puc donar és vist des de fora sense una implicació quotidiana amb la qüestió.

Respecte a l'arquitectura i l'urbanisme de Manresa, com el que es fa a la resta de la comarca, cal dir que en aquests moments d'"eufòria" immobiliària o, més ben dit, eufòria de les inversions privades en temes de construcció d'habitatges, manca una empenta de la mateixa importància en la administració pública municipal i estatal; i també manca la interacció entre la economia pública i la privada, essent aquesta mancança vital per a la regeneració d'alguns teixits urbans i no urbans com pot ésser el casc històric o el rodal.

Es pot fer un discurs mordaç, però totalment estèril, sobre les especulacions que s'han arribat a organitzar en nom de l'arquitectura i l'urbanisme a Manresa. Podem parlar de provincianisme, caos, campí qui pugui,

ciutat feudal, manca de visió global; l'important és, però, des de la visió d'un arquitecte municipal a l'entorn del Pla del Bages, la necessitat d'una Manresa que tiri fort endavant, que sigui el pol d'atracció d'aquesta àrea central territorial i que aquesta àrea aprofiti la seva situació estratègica i aposti per un urbanisme capaç de generar riquesa i qualitat de vida a partir de la realitat de la comarca.

Cal que l'administració local sigui l'agent activador del conjunt d'aquesta macroeconomia comarcal. Manca el cercle complet per activar l'economia immobiliària: en primer lloc l'activació des de l'administració pública municipal, en segon lloc l'activació des de l'administració pública estatal i en tercer lloc la coordinació amb les iniciatives privades.

Cal exigir a les administracions perquè les inversions en les noves tecnologies girin al voltant de les ciutats mitjanes de la corona de l'Eix Transversal. Creació en aquesta corona de més sol industrial.

A Manresa i comarca hi ha manca de grans polígons de sòl industrial. Sense aquesta triangulació de residencial,

Edificis de nova planta d'ús públic

Col·legi Pare Algué (Manresa)

<i>Arquitectes</i>	Jordi Oliveras Samitier, Pere Hereu Panyet i Ignasi Solà Morales
<i>Any d'inici</i>	1988
<i>Any d'acabament</i>	1990
<i>Promotor</i>	Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya
<i>Constructor</i>	Constructora d'Aro, S.A.
<i>Adreça</i>	Mossèn Jacint Verdguer, 16

industrial i serveis no es pot desenvolupar bé el territori.

Ara tenim l'experiència, el coneixement, per a poder estudiar conjuntament el sòl urbà i el no urbanitzable, de tal manera que no estiguem d'esquenes als parcs fluvials del riu Cardener, als parcs dels diferents turons que conformen la ciutat, al gran parc intermunicipal que ha de ésser el Parc del Pla del Bages, on s'incorpora una de les puntes territorials com el parc de l'Agulla. Sabem entendre i valorar aquests espais lliures com elements imprescindibles per al lleure dels ciutadans. (circuitos de *footing*, de bicicleta, rutes, itineraris de natura, aprenentatge de les hortes, itineraris de la sèquia,...)

És important, continuar i aprofundir amb la regeneració del centre històric, captar les inversions dels privats a partir de concessions, a partir de mecanismes com els atribuïts a l'Ajuntament de Barcelona en la zona del Poble Nou per a captar noves zones residencials.

Cal especialitzar-se amb alguns temes que ja estan en moviment com són les activitats universitàries, les activitats musicals i artístiques, i els serveis.

Cercar un sistema de inversions privades, públiques o mixtes, per a la regeneració del patrimoni. No entendre el

patrimoni com una peça empolainada de museu. Fer que el patrimoni sigui l'element diferencial per general teixits urbans i teixits del rodal que no tinguin la grisor d'aquests nous carrers d'eixampla a on totes les edificacions aprofiten el màxim l'edificabilitat permesa i com que el sòl es car, els edificis són mediocres.

Per acabar, diria que estem en una època, activa en quant a construcció, però mediocre perquè no hi ha cap agent públic, privat o públic-privat, que generi expectatives diferencials per personalitzar aquest territori.

La tendència avui dia, és que es creïn àmbits territorials a on hi hagi totes les activitats necessàries per a poder viure i que la gent d'aquest àmbit, no hagi de fer grans desplaçaments, deixant l'època de l'automòbil emmarcat al segle XX. Això es pot aconseguir amb dos elements imprescindibles, els transports públics i les noves xarxes telemàtiques. Manresa hauria de ser un dels primers nuclis territorials pilots dins l'Europa del segle XXI.

Eduard Fenoy i Palomas
arquitecte

Edificis de nova planta d'ús públic

Museu de la Tècnica de Manresa

<i>Arquitectes</i>	Josep Miravittles Solsona i Josep Torras Torra
<i>Any d'inici</i>	1990
<i>Any d'acabament</i>	1991
<i>Promotor</i>	Aigües de Manresa, S.A.
<i>Constructor</i>	Construccions Cots i Claret, S.L.
<i>Adreça</i>	Ctra. Santpedor, 57, Manresa

Edificis de nova planta d'ús públic

Poliesportiu Sant Fruitós de Bages

<i>Arquitectes</i>	Jordi Fargas Soler i Joan Rovira Oliva
<i>Any d'inici</i>	1987
<i>Any d'acabament</i>	1992
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Sant Fruitós
<i>Constructor</i>	Pidec, S.A.
<i>Adreça</i>	Carretera de les Brucardes s/n, Sant Fruitós de Bages

Manresa i l'arquitectura

1. *Com veus el moment actual de l'arquitectura a Manresa?*

Molt diferent a la d'altres llocs. Per un costat, davant la necessitat d'oferir espais amb qualitat per a la gent, dominen uns plantejaments urbanístics, pel que sembla, molt condicionats per una encorsetada i discutible idea formal de ciutat.

Per l'altra, la majoria dels edificis no són reflex de la pròpia evolució de la societat.

Quan amb la nostra feina podem aconseguir de fer entendre i donar a conèixer perspectives noves dins de la rutina quotidiana, diferenciar el que simplement és mínim i suficient del que pot ser realment notable, és

aleshores, quan realment aportem des del nostre treball diari quelcom d'interès a la societat.

Dins d'un entorn amb una activitat frenètica, la qual sembla no tenir fre, es veu la necessitat de provocar una parada obligada per a reflexionar i retornar a propostes senzilles, clares i de qualitat conceptual.

2. *Que cal fer en el futur en aquest camp?*

Canviar.

Jordi Fargas, Joan Rovira, Antoni Franch, Jordi Grané, Josep M. Morató, Marc Romero i Anna Vázquez
arquitectes

Edificis de nova planta d'ús públic

Reforma i ampliació Escola Puigberenguer

<i>Arquitectes</i>	Dolors Ylla Català i Joan Fargas
<i>Any d'inici</i>	1996
<i>Any d'acabament</i>	1997
<i>Promotor</i>	Generalitat de Catalunya
<i>Constructor</i>	GISA, Construccions Pérez Villora
<i>Adreça</i>	Núria s/n, Manresa

Una ciutat densa d'arquitectura clònica

Les dues disciplines que ajuden a definir l'espai on vivim, –l'urbanisme amb el planejament de la ciutat i el territori, i l'arquitectura amb la construcció física de tot tipus d'edificis–, estan en crisi. Però no és una crisi tecnològica o laboral, és una crisi més profunda i preocupant, és una crisi d'identitat.

El desenvolupament de les eines de planejament, els plans generals entre altres, iniciats en aquest país d'una manera seriosa– cal recordar-ho– al poc d'instaurar-se la democràcia, ens estan abocant a mesura que es desenvolupen, a solucions de ciutat cada cop més densificades, sense que ningú, fins al moment, qüestionï el resultat i es preguntï si aquest és realment el model urbà en el que desitgem viure.

La qualitat de la ciutat compacta, que no densa, està fonamentada en la relació d'equilibri que s'estableix entre l'espai públic i l'espai construït. Quan aquest equilibri es trenca, decantant-se a favor de l'espai construït,

apareix un tipus de ciutat que a la fi, acaba per ofegar i deshumanitzar la societat que l'habita, generant-hi tensions i conflictes de tot tipus. Així, doncs, per garantir una bona qualitat de vida, és fonamental un espai públic de qualitat, –espais de lleure, parcs, infraestructures viàries, voreres etc.– i proporcionat al nombre d'habitants que ha de servir. Sense que es compleixin aquestes condicions bàsiques d'equilibri, parlar d'un model de ciutat sostenible, és pura demagògia.

A Manresa, per exemple, podem preguntar-nos, el creixement que s'està produint des de fa anys a la ciutat, s'ha

equilibrat amb la millora dels seus espais públics o de les seves infraestructures?, o bé, existeix realment un model de ciutat, de barri vell equilibrats?, o és que, l'administració s'ha convertit en un especulador més, al permetre el creixement urbà de la manera que s'està produint?

L'urbanisme, massa cops, forma part d'estratègies polítiques i acaba per formular-se des de criteris paramètrics, d'interès i gestió, oblidant en molts casos, el resultat formal que tindrà la ciutat un cop construïda, és a dir, oblida la identitat, la formalització i la percepció que, finalment en tindran els seus habitants. Però la ciutat que tenim, no només és fruit d'un determinat tipus de planejament, en gran part és conseqüència de la utilització d'una tipologia edificadora –entre mitgeres– que s'adapta malament a condicions topogràfiques complexes com la nostra i per tant, acaba generant una imatge de ciutat desestructurada i caòtica.

No obstant l'arquitectura, l'altra eina que construeix ciutat, tampoc ha ajudat gaire a millorar les coses.

L'evolució de l'arquitectura està històricament relacionada amb avanços tecnològics, l'aparició de nous materials o com a reflex cultural, social i polític d'una determinada època. Aquesta disciplina, doncs, no es limita solament a cobrir una de les necessitats bàsiques de l'ésser humà, sinó que implícitament reflexa, les característiques socio-culturals i polítiques de l'època en què s'ha construït. Cal, doncs, entendre l'arquitectura com a cultura construïda.

Fixem-nos per un moment en el món de l'habitatge, fixem-nos en la ciutat que tenim, la majoria d'edificis que trobem, parteixen dels mateixos esquemes de pensament social que l'arquitectura dels anys seixanta, això sí, ara tots són d'alt "estanding". En canvi, els hàbits de la nos-

Edificis de nova planta d'ús públic

Supeco de Berga

<i>Arquitecte</i>	Josep Miravittlas Solsona
<i>Aparellador</i>	Josep Ballonga Puig
<i>Any d'inici</i>	1994
<i>Any d'acabament</i>	1995
<i>Promotor</i>	SUPECO, S.A.
<i>Constructor</i>	Estructures MUVI S.A., Prefabricats del Solsonès i Estructures Metàl·liques Arqué
<i>Adreça</i>	Carrer de Montmajor, Berga

tra societat, el tipus de família, les seves necessitats, poca cosa tenen a veure amb els d'aquella època.

L'edificació que veiem al carrer, està desproveïda de valors, de voluntat de ser, una arquitectura que es multiplica tot autorreplicant-se, adduint arguments absolutament simplistes i mercantils. Apareix l'arquitectura clònica, buida de continguts, plena de tòpics.

Les obres municipals, que en aquest sentit, podrien haver servit de motor de canvi, suren en el mar de la mediocritat, sense aportar res de nou al panorama urbà, sense caràcter.

La imatge que projecta la ciutat, tota aquesta cultura construïda, és la d'una època ancorada en el passat, sense ambició de futur, en molts casos, ni tan sols relacionada amb el present. En definitiva una arquitectura, sense identitat.

La ciutat que ens està quedant, difícilment pot agradar

ningú, però Manresa és una ciutat massa acostumada a l'autocomplaença i per redreçar el timó, almenys en alguns aspectes ja s'ha fet tard.

Entendre les transformacions que està patint la societat per ajustar-hi el creixement de la ciutat i poder ser més flexible a les noves condicions que es plantegen, és imprescindible, del contrari cada cop la dicotomia entre l'una i l'altra seran més grans.

Per sortir d'aquesta crisi d'identitat, si és que existeix, caldrà aparcar determinats interessos i afegir una gran dosi de reflexió, d'autocrítica, d'humilitat i d'honestedat en totes aquelles persones, estaments i professionals que tenen quelcom a veure-hi, i això, segurament és demanar massa.

Jordi Garcia Vilaplana

arquitecte

Edificis de nova planta d'ús públic

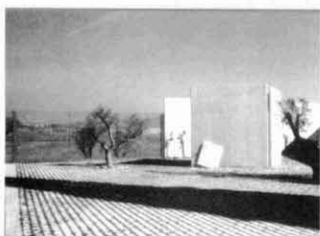
Nou cementiri municipal de Castellnou de Bages

<i>Arquitecte</i>	Antoni González Moreno-Navarro
<i>Aparellador</i>	Josep Ballonga Puig
<i>Col·laboradors</i>	Eugènia Vidal Casanovas, Joan Closa Pujabet, arquitectes; Jaume Bassas Carné, aparellador; Xavier Vall Vall, constructor; Raquel Lacuesta, Albert López Mullor, Àlvar Caixal, Marta Pujol, historiadors
<i>Any d'inici</i>	1996
<i>Any d'acabament</i>	2000
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Castellnou de Bages
<i>Constructor</i>	Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. Diputació de Barcelona
<i>Adreça</i>	Castellnou de Bages

Espais exteriors

Ampliació Cementiri Municipal

<i>Arquitectes</i>	Jordi Fargas Soler i Joan Rovira Oliva
<i>Any d'inici</i>	1997
<i>Any d'acabament</i>	1998
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Sant Fruitós
<i>Constructor</i>	Brigada Municipal d'obres de Sant Fruitós de Bages
<i>Adreça</i>	Carretera de Berga Km 33.5, Sant Fruitós de Bages

L'estat actual de l'arquitectura a la comarca

Donada l'oportunitat de fer una molt breu reflexió subjectiva sobre l'arquitectura al Bages, voldria centrar-la en un dels nostres pilars com arquitectes: l'habitatge.

L'habitatge, perquè bàsicament crec en dos motius per iniciar un debat necessària: el primer, és conceptual 1: l'arquitectura domèstica és un dels capítols de referència de la projectació i investigació arquitectònica, i el segon, és real 2: l'habitatge és el generador majoritari d'encàrrecs personals.

1. L'habitatge és un espai arquitectònic perdut/abandonat per l'arquitecte i/o "ocupat" per altres agents. L'habitatge hauria de ser un dels nostres espais per excel·lència, un potent eix transversal dels arquitectes amb la ciutat, l'economia, la cultura, la sociologia, la tecnologia, l'art i les persones.
2. La promoció del planejament urbanístic residencial i de la seva edificació té dos tipus d'impulsors: el públic i el privat, sent aquest darrer el més dinàmic a la nostra comarca.

L'habitatge, sovint el "mesurem" només amb dades econòmiques i de producció, i poques vegades les "mesurem" estan relacionades amb nous comportaments socials, laborals, de mobilitat, tecnològics, econòmics, ..., entenent que aquesta situació es dona perquè les persones i el nostre entorn s'adaptin a l'habitatge, i no és l'habitatge qui s'adapta a les persones i a l'entorn.

LES NOVES MANERES DE VIURE

L'oferta actual comercial de l'habitatge és tipològicament "estàndard". Les Administracions, els tècnics, i els promotors del sòl, podrien des de la flexibilitat del planejament urbanístic induir nous tipus de teixit. Per una banda, nous models d'ordenació híbrids (residencial - productiu) amb protecció ambiental i energètica; i per altra banda, incorporar en el disseny de les noves edificacions, a més del model familiar tradicional, nous models familiars uni -o pluri- nuclears, de cohabitació, d'habitatge-treball, d'incorporació de noves tecnologies i mobilitat de residència, generant tipologies més riques i ben diversificades que conformin un entorn híbrid entre relacions socials i usos econòmics que poden coexistir en una ciutat.

ACTUACIONS A FER A LA COMARCA

El camp de l'habitatge és complex, ric i crec que molt arquitectònic. Cal recuperar i divulgar el discurs teòric-conceptual i projectual, el d'investigació-experimentació, el de reflexió cultural-social, i la participació. En aquest sentit, les Escoles Universitàries, les Administracions, els Col·legis professionals, el Comerç, la indústria tecnològica neta (sense xemeneies), sociòlegs, economistes, demògrafs, grups socials, les persones... hem de donar a l'espai domèstic, valors afegits, des del debat obert i la reflexió pluridisciplinària, per respondre a la demanda de les noves maneres de viure.

David- Aarón López i Martí
arquitecte

Espais exteriors

Passeig Pere III

<i>Arquitectes</i>	Jordi Bosch Genover, Joan Tarrús Galter i Santiago Vives Sanfeliu
<i>Any d'inici</i>	1985
<i>Any d'acabament</i>	1987
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Manresa
<i>Constructor</i>	Construccions Cots i Claret, S.L.

De la intrahistòria al futur immediat ...

L'arquitectura com a passió ignota i oculta, gairebé amagada. Vet aquí un dels destins de la meua generació. Ens han tocat molts anys inhòspits, gairebé d'exili interior. Difícils d'explicar, en un món curt i petit, de poca abast i poca gent com el nostre i que canvia tant ràpidament.

M'agrada especialment el títol "Passió per la ciutat", donat a l'exposició recent dedicada a Oriol Bohigas. Amb aquest títol, m'hi sento identificat. Qüestió generacional, suposo. En acabat han passat moltes o poques coses, segons es vegi. Ja veurem si aconseguixo explicar-me, però jo crec que els darrers quatre o cinc anys, les coses estan canviant com no ho havien fet en els darrers vint i cinc anys. Ja tocava.

Per parlar del present, hauriem d'arrancar des del passat. Ja sabeu, qüestió de procediment... I com que el negatiu és molt notori, recordaré el positiu: exercici necessari. Ja sabeu: l'èxit crida l'èxit, i el fracàs arrossega el

fracàs. Aquesta és la millor agitació.

Acabada la dictadura, –amb una acadèmia impresentable i absolutament insuficient– els vuitanta van donar la generalització dels plans generals democràtics. Al Bages, de plans, només n'hi havia dos (Manresa i Balsareny, després Sant Joan). Al final dels vuitanta, deu anys més tard, el fet era general. Mentrestant, el nombre d'arquitectes va passar de la desena a la quarantena.

En canvi poques arquitectures: el Passeig, la Residència Assistida... Sense universitat ni bisbat, sense capitalitat cultural ni administrativa, Manresa anava i va, coixa. Però

això no és nou: això és història pura i dura, història difícil de canviar. Cal mirar-ho tal com és: de cara. A la pregunta: on tenim la massa crítica cultural i de ciutat suficient per fer possible alguna arquitectura?, calia respondre: no la tenim, haurem de fer-la.

La primera meitat dels noranta, aporta el desplegament quasi general de les oficines tècniques municipals als municipis. Això és transcendent, gens automàtic. I embrió de gestió, a afegir al planejament. Embrió de possibilitats reals, tangibles. De projectes. El nombre d'arquitectes passa de la quarantena als cent trenta-cinc actuals. Salts importants. Algunes arquitectures, poques, però a Manresa quasi cap...

En canvi a la segona meitat de la dècada comencen a passar coses. Vull dir coses interessants. La Biennial del 99 -nosaltres vam entrar al col·legi el 1998- ho palesa amb claredat: pel que fa a la arquitectura, el problema és Manresa. La comarca es defensa normalment, com tantes del país. La capçalera no. De fet, el conjunt comarcal Bages-Berguedà no és pas substantivament diferent del de l'Osona amb qui compartim la Biennial. *Jurat dixit*. Jo ho comparteixo. El mite de l'Osona no és tal, sinó més aviat el tema és Vic-Manresa, i encara jo crec que més concretament, el tema és Manresa.

Ho diré amb molt d'apreci i admiració, amb estimació sincera. A mi Vic no em sembla un referent especialment contundent pel que fa a l'arquitectura moderna. Sí que ho és en història, en cultura acumulada, travada a un territori de base agrària i tradicional: autèntica. Però, potser per això, l'aventura de la modernitat no l'ha viscut especialment.

Això no vol dir, però, que, en comparació amb Manresa (amb la Manresa d'abans del 95), pugui oferir millors re-

Espais exteriors

Ajuntament i plaça de la Vila a Sant Fruitós de Bages

<i>Arquitectes</i>	Jordi Fargas Soler i Joan Rovira Oliva
<i>Any d'inici</i>	1994
<i>Any d'acabament</i>	1998
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Sant Fruitós
<i>Constructor</i>	Cots i Claret, S.L.
<i>Adreça</i>	Ctra. de Vic, 52, St. Fruitós de Bages

sultats. El Sucre, el museu de la Pell, etc. Però és una comparació massa fàcil. Penseu en Girona, Lleida, Terrassa (perquè oblidem sempre Terrassa?), Lleida, Barcelona.

Manresa, la Manresa heretada, en el context de la Catalunya ciutat, és una ciutat descapitalitzada. En tots els sentits. Dels més físics, als culturals i econòmics. De les clavegueres, al campus universitari frustrat. De les pedres a la manca de capitalitat, que per posició territorial li correspondria. I de tot això a la manca d'un lobby de ciutat i territori, que transversalment ens defensi en qüestions bàsiques, en clau de projectes bàsics, *essencials* per la ciutat. No falta capital humana, falta lobby, falta capital social, falta unitat: Manresa s'ha de "plantar". Aquí sí: Vic és un exemple.

Però la segona meitat dels noranta, com deia, porta canvis amb efectes induïts encara poc visibles, ocults. Així, algunes arquitectures públiques municipals segueixen una nova lògica, clarament diferenciada, moderna, interessant. Plaça Immaculada, Balcells, UPC, Kursaal. No es tracta de fets puntuals o aïllats, sinó, segons crec, d'una línia establerta. I si els públics canvien, els privats, que parteixen d'un punt d'arrancada molt diferent, estan revolucionats: nous operadors desembarquen, i això farà forat.

Ja sé que això conviu amb tota la resta, però fins avui, no havia passat mai. Ja he dit que miraria el got mig ple.

Territoris i ciutats, porten implícit, en el seu codi genètic, la seva transformació *possible*. El seu projecte. No s'hi val a oblidar-ho somniant virtualitats impossibles. Però als arquitectes ens costa de veure. Ens costa d'obrir-nos. Sobretot als d'aquí (ETSAB, ETSAV). Vull dir que a més d'una autoria personal, (ETSAB, ETSAV) l'arquitectura és també –i de manera decisiva– una qüestió de creativitat social. O avancem tots –la ciutat– o no avança ningú –els arquitectes–. Autoria i societat estan òbviament en relació de dependència mútua.

Esperen reptes als quals sobre tot els més joves com també els que físicament ja no ho som tant, haurem de donar respostes. Més obertura a la ciutat. Més professionalitat tècnica, tecnològica i de gestió. Major rigor cultural, més passió per la ciutat. I especialment treball en equip, de suma complementària, l'autèntic taló d'Aquil·les dels arquitectes del Bages.

Jordi Ludevid

arquitecte

Espais exteriors

Plaça Sant Domènec

<i>Arquitecte</i>	Joan Ribera Mestres
<i>Any d'inici</i>	1996
<i>Any d'acabament</i>	1998
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Manresa
<i>Constructor</i>	Constructora de Calaf
<i>Adreça</i>	Plaça Sant Domènec, Manresa

Catalunya, petita nació o gran parc temàtic?

En uns moments en què es palpa a l'ambient una certa crisi nacional i un profund desànim, crec que és molt convenient fer un recés i mirar què s'ha fet malament i en què convé continuar lluint.

De vegades un daltabaix pot ser un bon moment per sacsejar consciències ciutadanes i veure en que hem fallat com a societat.

Una societat que ha aconseguit cotes tant altes d'un saber fer, com es va demostrar durant els Jocs, no és lògic que passi de l'exaltació d'un orgull prepotent i quasi fatxenda a un desànim de derrotisme absolut.

Som una societat molt competitiva, però amb una gran por al ridícul. Diria que som una societat immadura i acomplexada que necessita demostrar que som els millors per poder exigir simplement que som.

Crec que és equivocat creure que podem exigir ser una nació perquè som els millors, quan simplement som una nació perquè som diferents, amb les nostres virtuts i defectes.

Altra cosa és que de ben segur, una gestió eficaç pot ajudar a fer país i a consolidar un sentiment de pertinença i apreciació a una comunitat i pot constituir un element de cohesió molt important.

En el prestigi obtingut en aquests anys com a país, la nostra professió hi ha contribuït molt i el reconeixement com sempre ha hagut de venir de fora. No penso només amb Barcelona. Ciutats com Girona, Sabadell, Granollers, Vic, Manresa o Lleida i moltes altres han fet una tasca molt important per transformar, dignificar i humanitzar els seus centres urbans.

Com sol passar sempre i producte de la nostra immaduresa com a societat i de certes enveges de dins i de fora, amb els temps han sorgit els dubtes i les pors, i el que havia de ser molt positiu, se li ha donat la volta i esperonats per alguns fracassos lògics de les presses, els elogis s'han convertit en crítica sorneguera i ridiculització d'un excés de disseny.

Això, que podria no ser gaire important, a la fi la incomprensió crec que va molt lligada a la nostra professió, en el fons ha resultat molt traumàtic pel bon professional de l'arquitectura, però el que és més greu també ho ha estat pel conjunt de la societat.

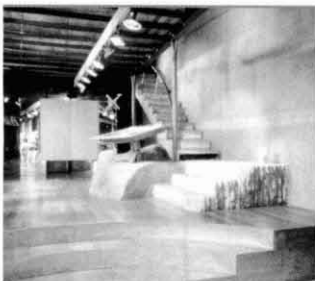
Així el pes específic que s'havia guanyat el bon professional de l'arquitectura i de l'urbanisme, enlloc de potenciar-se i treure'n el màxim de profit pel conjunt de la societat; s'ha bandejat i se l'ha deixat en un segon terme, quan no se l'ha utilitzat o despreciat. Això ha provocat un cert aïllament de la professió i un tancament en si mateix, quan no un desenvolupament de l'activitat cap a l'exterior on han sabut valorar millor el potencial qualitatiu existent.

No vull fer un elogi desmesurat de la nostra professió, per que com a tot arreu, crec que hi ha una gran capa de professionals més aviat grisa i el que és més greu masses ineptes que continuen fent el gruix de l'activitat.

En tot cas no es pot pretendre ser una excepció dins la societat, però és tasca dels polítics i s'ha de posar dins el seu balanç positiu el haver donat la importància que calia als millors professionals de l'arquitectura i l'urbanisme com a motor de regeneració de les ciutats en un moment concret de la nostra incipient democràcia, però també s'ha de posar dins el seu balanç negatiu el haver bandejat de sobte la seva contribució en un moment en què encara està tot per fer com a país.

Interiorisme

Adolfo Domínguez

Arquitecte
Any d'inici
Any d'acabament
Promotor
Constructor
Adreça

Pepe Cortés
setembre 1987
novembre 1987
J.F. Ribas Marco S.C.P.
Tomsa, S.A.
Plana de l'Om 2, Manresa

Sense ànim d'escombrar cap a casa, crec que poques professions com la nostra estan tant capacitades per analitzar els moments, les situacions i els reptes del futur, tant a nivell de ciutat com a nivell de territori, i és una llàstima que la dinàmica generada durant els Jocs no s'aprofités per estendre-ho a nivell de tot el territori de Catalunya.

S'ha preferit, però, quasi sempre, donar el joc de les engrunes sense incorporar en els llocs de decisió i planificació als elements més valuosos, entre altres coses perquè el seu esperit crític sempre resulta molest.

Ens trobem en un moment crític com a país i si els polítics no ho saben fer, la passa enrera serà molt important. L'amenaça no és tant la involució com el no saber que hem de fer com a país. Més que mai els nostres dirigents s'han d'emmirallar en l'excel·lent gestió feta en temps de Prat de la Riba. És més necessari que mai dissenyar una idea de país i treballar sempre per les grans tasques amb els millors professionals. De potencial ni ha a tots els nivells, però també i molt en la nostra professió. Mantenir-la il·lusionada només pot donar bons fruits.

Grans temes oberts, com la limitació del creixement,

entès aquest només com un continu desfer territori, o la liberalització propugnada des de l'Estat amb una Llei del Sòl que pensa que "ancha es Castilla" i no té en compte que Catalunya és un país petit que ens cal ordenar.

Altres temes cabdals com les comunicacions bàsiques, no han trobat sempre el millor enfocament global sense venir contaminat de la política partidista que no escolta. O els models de ciutat que no poden actuar amb una competència entre elles sense pensar que hi ha unes ordenacions bàsiques i uns límits que cal preservar des d'una autoritat superior.

O temes com la gran proliferació d'activitats del lleure, amb profusió de parcs temàtics i macropistes d'esquí; sense adonar-nos que som un país petit que si no el tractem com tal, més que ser una nació, arribarem a ser un gran parc temàtic, farcit de comunicacions i cases adossades on els catalans passarem a ser l'element exòtic a preservar.

Pere Pajerols i Casas

arquitecte

Interiorisme

From

<i>Arquitecte</i>	Rifé Associats
<i>Any d'inici</i>	juny 1999
<i>Any d'acabament</i>	juliol 1999
<i>Promotor</i>	Vestimoda 98, S.A.
<i>Constructor</i>	Rifé Associats
<i>Adreça</i>	Angel Guimerà 42, Manresa

Sobre el moment actual de l'arquitectura a Manresa

Quan algun cop ha vingut un company de carrera a veure'm a Manresa el meu dilema era a on el portava perquè veigués alguna cosa interessant construïda a la ciutat o rodalies. Preferia ensenyar-li el nostre nucli antic, que dintre de la deixadesa i abandó en què està immers manté un encant especial, un ambient, un paisatge urbà de major qualitat que molts altres espais nous de la ciutat. En aquest nucli vell –millor aquest adjectiu–, es descobreix arquitectura amagada en un balcó, en un portal, en unes finestres, o en les mitgeres que els enderrocs deixen despulades, plenes d'arquitectura sincera, de l'arquitectura del propi material de construcció utilitzat. Des del parc de la Seu admirem el paisatge desdibuixat del riu Cardener on la ciutat mai ha estat capaç d'acostar-s'hi, de fer-se'l seu, de fer-lo partícip d'una ciutat que creix en direcció oposada, allunant-se del riu, dels seus orígens. Sortim del nucli antic per la plaça de Sant Domènec passant

per Can Jorba i pugem passeig amunt, per tornar altre cop a la pl. Sant Domènec pel c/ Guimerà. I després què? On anem? On són les obres compromeses amb l'arquitectura, amb la ciutat, amb el lloc, amb els temps que vivim? On són les obres arquitectòniques que surten del discurs, del diàleg amb la seva funció, de la buscada d'una expressió sincera? Preferim agafar el cotxe. Prefereixo ensenyar-li l'entorn no construït, però ple d'arquitectura sincera; arquitectura que surt del propi lloc; les barraques de vinya, totes diferents, moltes d'interessants, les parets de pedra seca de les feixes, les construccions hidràuliques de la sè-

quia, el paisatge dels camps i les pinedes, les vinyes, les cases pairals,... els pobles,... allò que ens és propi i no valorem prou. Aprofitem el viatge i passem per Castellsbell i veure el cobriment de la pista poliesportiva, per Sant Vicenç de Castellet i veure el nou institut, per Sant Fruitós per veure el pavelló poliesportiu, el nou ajuntament, el futur centre per a la gent gran i el cementiri, i per Sallent per veure la nova biblioteca, passant d'esquitllada per Pineda de Bages i veure un parell d'unifamiliars al meu entendre interessants. La major part obra pública. De retorn passem per Súria i repassem l'ajuntament i per Sant Joan a veure un parell d'obres d'habitatge. Retornem a Manresa i no sé què més ensenyar-li. Podria ensenyar-li obres petites, petits projectes conceptuals a l'interior d'una botiga, d'una unifamiliar, d'un petit bloc d'habitatges, d'una ampliació d'escola... enmig d'un gran nombre d'obres noves mancades de concepte, d'arquitectura sincera. Preferim fer una ruta per l'obra modernista.

És agosarat afirmar que no hi ha arquitectura en les construccions privades que es fan a la comarca, perquè sé que darrera de moltes d'elles hi ha arquitectes compromesos amb l'arquitectura, que la viuen i la senten. I també seria agosarat pretendre que tota obra nova fos objecte de debat i discurs arquitectònic. Llavors, quin és el problema de l'arquitectura privada? És que els qui veritablement fan d'arquitectes són els constructors capaços de decidir allò que l'arquitecte/a ha de dibuixar? O és que entenem que la societat en general no està preparada per ser receptiva a un canvi de tendència en l'arquitectura del dia a dia?

Si ens referim a l'habitatge, el concepte ha canviat. La crisi de la família nuclear, l'increment de solters/eres, l'increment d'homes i dones soles amb fills, la jubilació avançada, el treball des de casa, l'emancipació tardana

Interiorisme

Serra Claret

<i>Arquitecte</i>	Fermí Bataller
<i>Any d'inici-final</i>	01.12.1986
<i>Promotor</i>	Josep M ^a Serra Boada
<i>Constructor</i>	Joan Corrons
<i>Adreça</i>	Born 11, Manresa

dels fills, la introducció de les noves tecnologies, l'estalvi d'energia, etc... dóna com a resultat unes necessitats de mercat que l'arquitectura d'habitatge no resol i tampoc es planteja. Construïm com fa 30 anys. Continuem utilitzant les persianes enrollables –amb caixa de persiana– enfront de les persianes tradicionals mallorquines o de llibret tant adaptades al clima mediterrani, o el maó vist sense discriminació ni plantejament sobre la seva necessitat, balcons sense funció, manca de llocs adequats per estendre, etc... i amb recança d'introduir les noves tecnologies, nous conceptes d'habitatge... Hem fet mai la comparació dels diners que destina l'empresa de l'automòbil amb la seva investigació i posterior construcció comparat amb el que destina l'empresa de la construcció? En Xavier Monteis, professor de l'escola d'Arquitectura del Vallès afirma "que hi ha aparells moderns, però no arquitectura moderna", i per il·lustrar-ho demana que es compari un edifici projectat per Mies van der Rohe i un cotxe de l'època aparcats al davant i un edifici actual amb qualsevol cotxe d'avui. Quin és més modern en cada cas?".

Arne Jacobsen deia als clients que no es podia co-

mençar a construir fins que no hi haguessin els plànols fets, i s'agafava el temps necessari per donar el resultat que l'arquitecte desitjava. Potser el què manca actualment és temps. Temps per pensar, discutir, elaborar i reelaborar la proposta, i això és complicat en el mercat actual de la construcció.

El futur necessita una unitat dels agents que intervenen en la construcció i ordenació de les nostres poblacions, juntament amb una implicació, un compromís vers el què construïm, que directament conforma la ciutat i li dignifica o devalua els seus espais públics. Necessitem debat. No podem perdre la oportunitat que ens ofereix la bonança constructiva per replantejar-nos la ciutat des d'un punt de vista global i no individual, de quina ciutat volem pel futur, com s'estructura, com s'articula, com omplim els buits, com refem els plens,...i els arquitectes hi som convidats d'excepció perquè tenim els instruments i les oportunitats per dir-hi la nostra. Però les hem de voler dir.

Ricard Torres Montagut
arquitecte

Rehabilitació

Torre Lluvià

<i>Arquitectes</i>	Jordi Garcia i Jordi Bonet
<i>Any d'inici</i>	1989
<i>Any d'acabament</i>	1990
<i>Promotor</i>	COAC
<i>Constructor</i>	Cots i Claret, S.A
<i>Adreça</i>	Arquitecte Oms 5, Manresa

Rehabilitació

Casino

<i>Arquitecte</i>	Josep Emili Hernández Cross
<i>Fase restauració</i>	1990/1997
<i>Fase acondicionar biblioteca</i>	1993/1999
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Manresa
<i>Constructor</i>	Cots i Claret, S.L.
<i>Adreça</i>	Passeig Pere III s/n, Manresa

Estat de l'arquitectura a Manresa

"Quan parlem de la bona arquitectura que hi ha a Catalunya, estem parlant sempre d'una minoria. La gran massa d'arquitectes són molt mediocres i la majoria d'edificis que es fan estan molt malament. Quant l'arquitectura es converteix en un element purament mercantil no se li exigeix ni cultura, ni estètica ni qualitats específiques".

(Oriol Bohigas, entrevista a la revista *L'Informatiu* del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona).

Catalunya ha perdut una oportunitat d'or per a transformar la seva fisonomia i esborrar les cicatrius dels creixements autàrquics del franquisme. L'increment de superfície edificada que s'ha produït en els darrers anys, especialment en el camp de l'habitatge, ha estat formidable, i d'haver estat capaços d'aprofitar-lo hauríem pogut avançar en la construcció d'aquest país de qualitat, que alguns es recorden de reivindicar cada quatre anys. La mateixa situació, propiciada per la bonança econòmica i l'afloreament del diner negre, ha estat aprofitada a altres llocs per a replantejar els models de l'habitatge, les relacions amb la ciutat i el medi, o els sis-

temes constructius en la línia de la millora ambiental. Holanda, per citar un país on tant sovint ens emmirallem, porta deu anys construint projectes experimentals, consultant els usuaris i sol·licitant-los de participar, realitzant estudis sobre les noves formes de viure i convocant concursos amb criteris d'innovació... Tot això per a construir habitatges i ciutats més adequades a les demandes actuals, més ecològiques i més funcionals.

Aquí això no ha passat; de fet fa temps que no passa quasi res, o més exactament torna a passar el que havia passat durant tants anys. L'Administració, que els primers anys de la democràcia, havia actuat com a veritable revulsiu de progrés, s'ha esgotat. L'actual manca d'idees és superior a la crònica manca de diners que pateix. El país es debat entre el cofoisme més autocomplaent, i la manca d'idees per a regenerar nous discursos, mentre, el sector privat, manté l'esperit de guanys especulatius a curt termini que des de sempre l'ha caracteritzat. Una oportunitat perduda; un país més lleig, menys estructurat i menys sostenible que abans; i tot acabat de fer de nou i per molt anys!

Joan Sabaté i Picasó
arquitecte

Rehabilitació

Restauració de l'antiga fàbrica Torres Amat

<i>Arquitectes</i>	Batlle-Roig Arquitectes
<i>Any d'inici</i>	1989
<i>Any d'acabament</i>	1997
<i>Promotor</i>	Ajuntament de Sallent
<i>Constructor</i>	Urcotex
<i>Adreça</i>	Torres Amat 39, Sallent

El present i el futur de l'arquitectura a Manresa

1. Com veus el moment actual de l'arquitectura a Manresa?

La nostra ciutat continua presentant aquell aspecte arquitectònicament heterogeni que, des de menut, n'he anat tenint sensació. Sempre he pensat que és un dels llocs que conec on hi ha més façanes d'edificis en mal estat de conservació.

Malgrat el bon moment que passa el sector de la construcció al Bages, Manresa es va modernitzant a petits glops: ara un edifici nou i alt al costat d'uns de molt antics i baixos, o a l'inrevés. Li està costant massa a la ciutat presentar una fesomia agradable en algun indret i acabo portant al meu convidat-visitant al Parc de l'Agulla perquè no sé que ensenyar-li que ho trobi agradable per viure-hi.

La nostra ciutat és massa densa, els carrers principals pateixen arteriosclerosi circulatoria i, fora del Passeig, no hi ha llocs arbrats als barris on poder fer una passejada o assentar-se en un banc a llegir o conversar. En definitiva no trobo a la nostra ciutat un entorn amable des del punt de vista urbanístic.

Un altra qüestió seria la de jutjar l'estil arquitectònic dels edificis que anem fent. Jo penso que, qui més qui menys, anem utilitzant l'eclèctic-possibilista, que vol dir que vas fent el que pots mentre et deixen, depenent en cada cas del tarannà dels promotors que han vingut al teu despatx. Aquesta característica em fa pensar que els arquitectes intentem actuar amb lògica i que no volem trencar les cartes del joc.

Si no hi ha possibilitats econòmiques reals per part dels Ajuntaments per portar endavant les inversions necessàries per urbanitzar adequadament els sectors de la ciutat que cada dia estan més deteriorats (Passeig del Riu, Escodines, Tossal dels Cigalons, etc.) i també endegar noves urbanitzacions que permetin oferta de sòl edificable a preus raonables pels promotors, la ciu-

tat anirà perdent cada vegada més habitants, tal i com ho ve fent fa anys, per tal que els vagin guanyant les ciutats de les rodalies per un entorn més agradable, millor qualitat de vida i preus més assequibles.

2. Que cal fer en el futur en aquest camp?

Hi ha moltes vessants en les que poder actuar.

En primer lloc, encara que soni a utopia, penso que si no hi ha un augment del nombre d'execucions de plans previstos fa anys de creixement urbanístic de la ciutat, municipals o privades, que ofereixin tot el ventall de tipologies, des d'habitatge unifamiliar aïllada a edificis plurifamiliars en alçada, no es donaran les condicions per poder crear barris homogenis i equilibrats, amb qualitat de vida, i que responguin a les necessitats i demandes reals dels manresans.

En segon lloc, la nostra feina d'arquitecte sempre es veurà condicionada pels paràmetres urbanístics, els condicionants econòmics i també, perquè no dir-ho, en moltes ocasions per la capacitat de valorar les nostres propostes estètiques per part del promotor o promotor-constructor, però això ha estat sempre així i no crec que canviï ara en poc temps.

Per això, proposo al nostre col·lectiu que cada vegada vagi mirant amb més afecte la figura del arquitecte-promotor, que li permetria tenir un control quasi absolut sobre la seva obra i poder-ne garantir el resultat final, d'una feina que, curiosament, n'és el màxim responsable, però sobre la qual en té un control molt relatiu.

Bé, però, com va reflexionar en Woody Allen sobre la circumstància de trobar la persona idònia per ser la teva parella, i que va acabant resumint amb el mot sort, jo també us la desitjo, perquè crec que és el que més ens convé.

Salvador Vall Pons
arquitecte